

می کند؛ و چنین است نسبت به خرمشهر، آبادان و... در حوادث تاریخی و نامهای اشخاص نیز لغزشها در آن کم نیست؛ او احمدشاه را با رضاشاه ترکیب می کند و موجودی با عنوان «احمد رضاشاه» می سازد (ج ۸، ص ۳۱۸).

با این همه کتاب یادشده از آثار سودمندی است که اگر محقق و خواننده با احتیاط بدان مراجعه کند، در تاریخ عراق از جهات مختلف از آن بهره های فراوان خواهد برد. مؤلف از زبان فارسی و ترکی بهره مند بوده و در تدوین آن افزون بر منابع عربی، به آثاری که در این زمینه به این دو زبان نیز بوده مراجعه کرده است.

برگزیده الاغانی

ابوالفرج اصفهانی. ترجمه و تلخیص و شرح از محمدحسین مشایخ فریدنی. (تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸) ج ۱، ۸۹۲ ص، وزیری.

الاغانی در ادامه نگارشهای گونه گونی است که در زمینه موسیقی و ضبط قواعد علمی آن و جمع آواها و طبقه بندی نغمه ها و شرح احوال مطربان و نوازندگان از اواسط قرن دوم هجری آغاز شد. کتاب ابوالفرج دایرة المعارف موسیقی عربی و تذکره جامع نغمه ها و نغمه پردازان عربی از زمان جاهلیت تا نیمه قرن چهارم هجری است. هدف مستقیم نویسنده از نگارش آن همان است که یادشد؛ اما صفحات این کتاب عظیم آکنده از اطلاعات سودمند تاریخی، اجتماعی، سیاسی، اخلاقی است. از این روی اثر حاضر از مهمترین منابع شناخت فرهنگ عرب و آیین کشورداری و تشریفات دربار و خلقیات خلفاء و رجال دولت امویان و عباسیان به شمار می رود. به گفته یاقوت حموی در معجم الأدباء: «الاغانی محتوی دانشهای بزرگ و فواید بسیار است. جدو هزل را در کنار هم نشانده و لطائف و فوائد بی شمار در خود جمع آورده است».

الاغانی از زمان حیات مؤلف آن، پیوسته مورد استفاده و تحسین رجال علم و ادب و حدیث و هنر بوده و همه به دیده اعجاب بدان نگریسته اند. ادیبان بسیاری به استساخ و حفظ و نقل اخبار و اشعار آن پرداختند، و محققان به تفضیل درباره آن به بحث و نقد روی آوردند، و پژوهشیان و متفکرانی چند به تلخیص، پیرایش و گزینش آن همت گماشتند که از همه این موارد، مترجم محترم در مقدمه کتاب سخن گفته اند. (ص ۱۹-۲۸). از جمله آخرین گزینشها که در فهرست جناب مشایخی نیامده است، تلخیصی است که اخیراً در سه جلد در سوریه نشر یافته است (اغانی الاغانی، مختصر اغانی الأصفهانی، تخیرها و تنخلها و جمعها الخوری یوسف عون، صحیح

تاریخ العراق بین احتلالین

عباس العزازی. (قم، انتشارات الشریف الرضی، ۱۴۱۰). ۳۴۷۵ ص، وزیری.

در جریان تاریخ نگاری و تدوین مجموعه های تاریخی، تاریخ نگاری شهرها، آبادیها و کشورها، از جمله شیوه هایی است که مجموعه ای عظیم را در آثار تاریخی تشکیل می دهد. مؤلفین این آثار، گاه به تحولات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی دیارها می پردازند و دیگرگاه، با عرضه شرح حال و آثار و سوانح زندگانی رجال شهرها و آبادیها، عملاً تاریخ آنها را تدوین می کنند. کتاب مورد گفتگو را توان گفت که از هر دو شیوه سود جسته و تاریخ سیاسی و فرهنگی و تحولات گونه گون آن را، همراه با شرح حال کوتاه و گزیده محققان و عالمان آن دیار، تدوین کرده است. حوزه پژوهش مؤلف به لحاظ زمانی از سال ۶۵۶ قمری (سال ورود هلاکوخان به بغداد) تا سال ۱۳۳۵ است.

وی در این مدت تمام حکومتهایی را که به گونه ای بر عراق حکم رانده اند به بحث و بررسی گذاشته و چگونگیهای سیاسی، فرهنگی و اجتماعی آنها را بررسی کرده است. مؤلف در آغاز هر بخش، ابتدا به نقد و بررسی منابع و مصادر بحث می پردازد و آنگاه سیر تاریخی بحث را بر اساس سنوات پیش می برد و ضمن عرضه حوادث سیاسی، اجتماعی و نظامی، به وقایع اعلام و زندگانی رجال علم و سیاست نیز به اجمال می پردازد. کتاب در مجموع، عالمانه و محققانه به قلم آمده است و نویسنده آن نشان داده است که از دوز تاریخ نگاری و قدرت تجزیه و تحلیل برخوردار بوده است. او در عرضه حوادث به نقل خشک بسنده نمی کند و در پرتو آگاهیهای گونه گون به نقد و بررسی نقلها می پردازد. اما با این همه نباید فراموش کرد که نویسنده آن محقق عربی است که تاریخ دیارش را نوشته است؛ پس نه از تعصبات خشک خالی است و نه از داوریهای غلط در مسائل تاریخی و جغرافیایی نسبت به دیگر دیارها به دور. فی المثل با اینکه گاه عنوان «خلیج فارس» (ج ۷، ص ۸۰) را بدون هیچ اشاره ای به نام و یا نامهای جعلی می آورد؛ ولی دیگرگاه در متن و غالباً در فهرستها از آن به «خلیج البصرة» یاد

شرح الحواشی الشیخ عبداللہ العلابلی، قطع جیبی).

جناب دکتر محمد حسین مشایخ فریدنی که از استادان مسلم ادبیات فارسی و عربی است، سالها پیش به ترجمه و شرح الأغانی پرداخت و ترجمه جلد اول آن را در دو جلد به سال ۱۳۵۶ منتشر ساخت. سپس ادامه کار ترجمه و شرح الأغانی متوقف شد. آنگاه مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی از وی خواست تا برگزیده‌ای از اخبار و اشعار الأغانی را که به گونه‌ای با تاریخ و فرهنگ ایران ارتباط دارد به فارسی برگرداند. جناب فریدنی از این پیشنهاد استقبال می‌کنند که اینک جلد اول این گزینش منتشر شده است. مترجم محترم از شیوه کار خود از جمله نوشته‌اند: کتاب حاضر شامل چهل فصل در تراجم احوال شاعران و موسیقی دانان ایرانی تبار یا شیعی مذهب و یا شاعرانی است که در تاریخ و ادب ایران مشهورند. در آغاز هر فصل، مقدمه مختصری نوشته شده است تا خواننده را در شناخت صاحب ترجمه کمک کند... در ذیل هر فصل، حواشی کوتاهی افزون شده که شامل تراجم احوال و تعریف قبایل و اماکن و کوهها و رودها و چاهها و چشمه‌های عربستان و سایر توضیحات مربوط به قصاید و غزلیات و اخبار متن با ذکر مأخذ آنهاست... حکایات و قصه‌های خرافی و منافی اخلاق را ترجمه نکرده و تنها آنچه برای تاریخ اسلام و ایران و شناخت جامعه عرب و روش حکومت اموی و عباسی لازم بوده در این کتاب نقل شده است.

مترجم و محقق محترم، افزون بر آنچه در شیوه کار خود در صفحات ۲۹ و ۲۸ یاد کرده است، مقدمه‌ای سودمند و خواندنی بر کتاب افزوده و در آن از اهمیت کتاب و پیشینه این گونه نگارشها و مسائل دیگر یاد کرده است. در ترجمه فارسی سعی بلیغی به کار رفته است تا سخن پارسی دری آن متناسب با اتفاق و فصاحت اصل عربی باشد. ترجمه بسیار استوار و شیواست و حروفچینی و چاپ و تجلید کتاب نیز چشم نواز و ستودنی است فهرستهای فنی و کارآمد کتاب نیز بهره‌وری از آن را سهل الوصول ساخته است.

المعین فی تفسیر الکتاب المبین

نورالدین محمد بن شاه مرتضی الکاشانی (معروف به نورالدین اخباری). تحقیق حسین درگاهی. (قم، کتابخانه آیت الله العظمی نجفی مرعشی، ۱۴۱۰. ج ۳، ص ۱۰۸۵، وزیر).

تفسیری است مختصر، گویا و سودمند که مؤلف برای سهل الوصول ساختن محتوای آیات الهی برای خوانندگان و شیفتگان قرآن مجید به نگارش آن دست یازیده است. تفسیر معین

مانند تفسیر صافی، تفسیری است مزجی که مؤلف در نگارش آن گزیده گویی در تبیین معانی آیات الهی را با لطافت تعبیر درهم آمیخته و تفسیری کوتاه و کارآمد سامان داده است.

محقق محترم در پی جویی نسخه‌های کتاب به شش نسخه دست یافته است و از آن میان نسخه مجلس را که به سال ۱۰۹۰ از روی نسخه نگاشته شده در حیات مؤلف نوشته شده است و تعلیقاتی به همراه دارد، اصل قرار داده و با بقیه نسخه‌ها مقابله کرده و اختلاف نسخه‌ها را در پانوشتها ضبط کرد است. در برخی از این نسخه‌ها حواشی قابل توجهی از مؤلف بوده که همه در پانوشتها آمده است. افزون بر آنچه یاد شد، محقق محترم مقدمه‌ای نوشته‌اند و در ضمن آن از شرح حال مؤلف آثار وی، و نیز شیوه تصحیح خود سخن گفته است، چاپ کتاب نیز شکلی و چشم نواز و زیباست؛ آیات قرآن در بالای صفحات و توضیحات در ذیل آن آمده است.

تعلیقہ امل الامل

میرزا عبداللہ افندی. تحقیق سید احمد حسینی. (قم، کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۴۱۰). وزیری.

امل الأمل در میان شرح حال نگارهای شیعه از شهرت و اهمیت بسزایی برخوردار است. این کتاب از همان آغاز نشر در مجامع علمی مورد توجه قرار گرفت و عالمان بسیاری بدان تعلیقه و حاشیه نوشتند. (الذریعة، ج ۶، ص ۲۰؛ امل الأمل، ج ۱، مقدمه، ص ۵۹). یکی از تعلیقاتها و حاشیه‌ها، نگاشته نقاد بزرگ دانش رجال و تراجم، و شرح حال نگار سختکوش و دقیق النظر، مرحوم میرزا عبداللہ افندی است. حواشی وی دوگونه است. برخی مستقیماً مربوط به متن است؛ به صورت نقد مطالب شیخ حرّ و یا تکمیل آن در شرح حال، کتابشناسیها و... و برخی دیگر بدون توجه به آنچه در متن کتاب آمده است، افزون‌سازی اطلاعاتی است درباره رجال یاد شده در امل الأمل در جنبه‌های مختلف.

محقق، کتاب را بر اساس تنها نسخه موجود در کتابخانه آیت الله مرعشی تصحیح نموده و بخش اول از مطالب مرحوم میرزا عبداللہ افندی را به گونه تعلیق و شرح کلمات شیخ حرّ پس از یادکرد قسمت مربوط به آن از متن امل الأمل، آورده است. بخش دوم را از مواضع مختلف و متعدد جمع‌آوری کرده و تنظیم نموده است. در تعلیق کتاب، محقق راه اختصار جسته و به توضیحاتی اندک در توضیح متن، و گاهی در نقد آن بسنده کرده است. در پایان فهرستهای فنی کتاب را برآورده و در ضمن مقدمه، از شرح حال مؤلف، اهمیت کتاب و چگونگی تصحیح سخن گفته است.

نهایة الأحكام في معرفة الأحكام

حسن بن يوسف بن علی المطهر الحلی. تحقیق سید مهدی رجایی. (قم، مؤسسه اسماعیلیان، ۱۴۱۰). ۵۷۸ + ۵۶۷، وزیری.

نهایة الاحکام که گویا از آخرین نوشته‌های علامه گرانقدر و فقیه بزرگوار جهان تشیع، آیه الله حسن بن یوسف حلی است؛ از اتقان و استحکام ویژه‌ای برخوردار است. علامه این اثر را به درخواست فرزندش نگاشته است و در چگونگی نگارش و تدوین آن گفته است: فتاوی شیعة امامیه را خلاصه و کوتاه آوردم و به دلالت احکام بدون درازنویسی و فزون گرایی پرداختم. (ج ۱، ص ۱۸). عالمان و محققان و فقیهان نیز بدان به دیده عنایت نگریسته‌اند و از آن به تجلیل نام برده‌اند. استاد بزرگوار ما فقیه عالیقدر بارها در بحثهای پژوهشگرانه فقهی خود از آن به عظمت یاد می‌کرد و استحکام و اتقان آن را می‌ستود، متأسفانه کتاب شامل تمام ابواب فقه نیست و نگارش آن تا بحث «صرف» در کتاب «بیع» پیش رفته است. به هرحال نهایة الاحکام به تحقیق و تعلیق آقای سید مهدی رجائی و همت مؤسسه آل‌البیت - ع - لأحیاء التراث به سال ۱۴۰۵ چاپ و در بیروت منتشر شد. و اخیراً همان چاپ به گونه‌ای توسط ناشریاد شده انتشار می‌یابد. ناشر متأسفانه نام محقق را از روی جلد برداشته و در شناسنامه کتاب هم هیچ اشاره‌ای به وی ننموده است و لابد این هم نوعی اخلاق انتشاراتی است!

محقق محترم، کتاب را بر اساس سه نسخه مقابله و تصحیح کرده و در ضمن مقابله و تصحیح، منابع احادیث را در پانوشها به دقت نشان داده و غالباً به مصادر اقوال فقهی اشاره کرده است. همچنین گاهی در توضیح متن، نکاتی را آورده و نسخه بدلها را در پاورقیها ضبط کرده است.

الحیة

محمد رضا حکیمی و دیگران. (طهران، مکتب نشر الثقافة الاسلامیة، ۱۴۱۰). ۵۲۰ ص، وزیری.

کتاب الحیة مجموعه‌ای است علمی، پژوهشی و تخصصی که در آن تعالیم اسلام بر پایه قرآن کریم و حدیث شریف گردآوری و تدوین گشته است، این گردآوری و تدوین به گونه‌ای انجام پذیرفته و شکل یافته و عنوان گذاری و فصل بندی شده است که راه یک زندگی آزاد و پیشرو را برای فرد و جامعه نشان می‌دهد؛ زندگی برخاسته از متن «مذهب»، ارج نهنده به ماهیت والای «انسان»، شناسنده واقعیت متحول «زمان» و انگیزنده به محتوای جدی «زندگی».

آنچه آمد بخشی از سر آغاز جلد اول از ترجمه فارسی این اثر

گرانقدر بود؛ و براساسی الحیة چنین است، مؤلفان در پی آن بوده‌اند که آیات و روایات را بر اساس یک دستگاه فکری و سیستم منسجم و مرتبط، شکل دهند و عینیت حیات و چگونگی «حیات طیبه» را نشان دهند آگاهی گسترده مؤلفان بویژه نویسنده دانشور و پرسوز حضرت محمدرضا حکیمی - از یک سوی و اطلاعات سودمند و کارآمد آنان از فرهنگ اسلامی و کفایتهای آن از سوی دیگر، به آنان این امکان را داده است که این مجموعه را به بهترین، کارآمدترین، جهت بخش ترین و آموزنده ترین طرز شکل دهند. پس از جلد اول و دوم که سالها پیش نشریافت (۱۳۵۸ هـ ش)، چاپ و نشر مجموعه چهارجلدی بعد در سال (۱۳۶۷) آغاز شد. این بنده بمناسبت انتشار جلد سوم این مجموعه (در جایی به اجماع از آن سخن گفته است (حوزه، شماره ۱۸۶/۲۸). اینک این معرفی کوتاه را به مناسبت انتشار جلد ششم این مجموعه که در پایانش آمده است «انتهی الجزء السادس من کتاب «الحیة» و به انتهت «الدورة الأولى من الکتاب» می‌نویسم.

این جلد مباحث بسیار مهم و حساسی را دربردارد. محتوای نخبه‌آفرین این جلد با فصل بیست و یکم می‌آغازد که ادامه فصول انفاق است؛ با عناوینی از قبیل انفاق از حلال و در مسیر حلال، تعلیل و توجیه، چرا انفاق، انفاق از چه، اهداف و اغراض از تشریح انفاق و نقش آن در مجتمع انسانی. در ادامه این بحث از زندگی مطلوب و حد و حدود آن و نگاه اسلام به مسأله معیشت انسان مطالبی آمده است که بسیار قابل توجه است. در فصل ۳۷، بحث بسیار مهم جلوگیری از حاکمیت سفیهان بر اموال و تبیین دقیق مفهوم آن مطرح شده است. عرضه آیات و روایات زکات با دو عنوان «الزکاة الظاهرة» و «الزکاة الباطنة» و تفسیر هوشمندانه از این دو عنوان، بویژه از زکات باطنی و طرح و بحث مطالب بسیار جهت دهنده و ارزشمند، در فصول بعدی آمده است. وظایف حاکمان اسلامی و حکومت در مقابل اموال و حفاظت و حراست از آن و چگونگی برخورد با آن نیز در این فصول تبیین شده است. گفتار پایانی این جلد، بحث شکوهمند و بسیار گرانقدر، عدالت و توازن اقتصادی است که باید گفت العدل، و ما ادريک مال العدل!

در این فصل، عدل و عدالت و توازن اقتصادی دقیقاً معنا شده و از ابعاد و گستره آن سخن رفته است و عدل و احسان و رابطه این دو تبیین گشته است. همچنین جمله بلند علی - ع - الرعية لایصلحها الا العدل، از منظره‌های مختلف به بحث نهاده شده و توضیح داده شده است، و جای جای به آنان که توانمندی گستراندن عدالت را دارند هشدار داده شده است که به این تعالیم آفتابگون و معارف دریاوار

بنگردند و از این حقایق غفلت نورزند. آنچه در این مجلدات چهارگانه افزون بر دو جلد آغازین این مجموعه آمده است، توضیح و تبیین بسیار آگاهانه مؤلفان از آیات و احادیث است. درباره این مجلدات زمینه سخن بسیار است و اینک در این گفتار کوتاه، بیش از این مجال گستراندن سخن نیست. خوانندگان را قبل از مراجعه مستقیم به این مجموعه، به خواندن جزوه‌ای دعوت می‌کنم که با عنوان «الحیة، گزارشی درباره جلد سوم تا ششم»، به قلم محقق عالیقدر جناب محمدرضا حکیمی برای شناساندن دقیق این چهارجلد به قلم آمده است.

به هر حال الحیة مجموعه بی‌مانندی است که بر اساس تفکری پیشرو، اصولی و استوار بر مبانی قویم قرآن و عترت پدید آمده است. سوگمندها برخی از خوانندگان و حتی فاضلان، چون و چرایی تدوین این مجموعه را دریافته‌اند و از ابعاد آن به درستی مطلع نگشته‌اند. و برخی این اثر را فقط تدوین و تفصیل آیات و روایات پنداشته‌اند و آن را با مجموعه‌هایی مانند کرده‌اند که مؤلفان آن حتی گاه از وضع عنوان برای روایات نیز عاجز بوده‌اند. این گونه کسان نیز برای بهره‌وری هرچه بیشتر از این مجموعه ارزشمند، می‌بایست به مقدمه جلد اول ترجمه این مجموعه مراجعه کنند. امید است جمله پایانی جلد ششم - که پیشتر آوردیم - به معنای پایان‌پذیری این مجموعه نباشد و مجلدات دیگر نیز - گرچه با توضیحات کمتر - عرضه شوند؛ ان شاء الله.

مجموعه مقالات انجمن واره

بررسی مسایل ایرانشناسی

علی موسوی گرماردی (به کوشش). (تهران، دفتر مطالعات سیاسی

و بین‌المللی، ۱۳۶۹). ۴۴۷، و زبیری.

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی که همتی بلند در نشر آثار سیاسی - فرهنگی دارد، اخیراً مجموعه مقالات نخستین انجمن واره بررسی مسائل ایرانشناسی را منتشر کرده است. ایرانشناسی که روزگاری در این دیار در جهت مطامع جباران و بیشتر به عنوان خوشداشت برای گروهی و سرگرمی برای گروهی دیگر، و در نهایت از سوی حاکمیت ستم در مسیر اسلام‌زدایی شکل می‌گرفت و می‌گسترده؛ پس از انقلاب عظیم اسلامی نه تنها تصحیح و ترمیم نشد که طرد و نفی گشت؛ و به راستی چنانکه جناب گرماردی در مقدمه این مجموعه گفته‌اند: «کناره‌جویی ما در زمینه ایرانشناسی که از آغاز انقلاب تا کنون بدان دچار شده‌ایم، بخشودنی نیست». ایرانشناسی اگر امروز به همت و پایمردی محققان و دانشی

مردان متدین و متعهد انجام پذیرد و ابعاد مختلف فرهنگی، اعتقادی و تاریخی ایران از دیرباز تا کنون و بویژه در بستر فرهنگ اسلام بررسی شود؛ ثمرات فراوان فرهنگی، تحقیقی و تاریخی به دنبال خواهد داشت، نباید از ایرانشناسی، پژوهشهای ایران‌پرستانه را منظور داشت و نه به آنگونه پژوهشها مجال داد. ایرانشناسی باید دقیقاً در حوزه شناخت راستین ایران و فرهنگ جاری در بستر آن (اسلام) صورت گیرد؛ که شناخت ایران عجین شده با اسلام از وجوه بسیار برجسته ایرانشناسی است.

به هر حال این همت بلند و گام شایسته دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی بسیار ستودنی است و این مجموعه نیز که اولین ثمره این اقدام است بسیار خواندنی و ممتع است. کتاب با متن سخنرانی وزیر امور خارجه آغاز می‌شود که نگاهی است هوشمندانه به ایرانشناسی و ابعاد آن و نیز ضرورت بازشناسی و پرداختن به آن. سپس با متن سخنرانی مدیر کل دفتر مطالعات ادامه می‌یابد و آنگاه پیشگفتار ادیبانه و سودمند دبیر کل انجمن واره است در ضرورت بحث و فحص در ایرانشناسی و پیشنهادهای سودمند در چگونگی گسترش و گستراندن ابعاد آن. آنگاه مقالات ارائه شده در این انجمن آمده است که همه مقالات سودمند و ارزشمندی است. عناوین برخی از مقالات چنین است.

نگاهی به ایرانشناسی و شیعه‌شناسی ها نری کر بن، روند پژوهشهای ایرانی در کنگره‌های بین‌المللی خاورشناسی، شرقشناسی و سیاست، ایرانشناسان و متون عرفای فارسی، ترقی و انحطاط زبان فارسی در هند، هویت ارزشی سرزمین ایران در سه مجموعه بزرگ، و...

امید است این سلسله پژوهشها ادامه یابد و آثار بیشتر و عمیقتری در این زمینه عرضه شود. همچنین سزاست که محققان و عرضه کنندگان این مجموعه از نشر مقالات تکراری اجتناب ورزند و به عرضه مقالات استوار و ابتکاری همت گمارند. امید است فهرستهای لازم را که این جلد فاقد آن است، در چاپهای بعدی این مجموعه و مجموعه‌های دیگر آورده شود.

طرائف المقال فی معرفة طبقات الرجال

سید علی اصغر بن العلامة السید محمد شفیع الجابلی البروجردی. تحقیق سید مهدی رجائی. (قم، مکتبه آیت الله العظمی النجفی المرعشی، ۱۴۱۰). ۶۵۶ + ۶۸۸ ص، و زبیری.

دانش رجال در میان علوم اسلامی در شناخت دقیق راویان و روایات، و مآلاً در دست یافتن به احکام اسلامی و معارف مکتب

— ربا در اسلام (تفسیر آیات ۲۸۱-۲۷۵ سوره بقره) —

سید محمد حسینی بهشتی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۱۶ ص، رفعی.

«بدون شک هر قدر مطالعات ما در زمینه مسائل گوناگون و آگاهی ما بر آراء و عقاید گوناگون، در تمام زمینه‌های عقیدتی و عملی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، فلسفی بیشتر باشد، و با این آگاهی بیشتر به مآخذ اسلامی و کتاب و سنت مراجعه کنیم، برداشتهای روشنتر، و جا افتاده‌تر و کاملتری از اسلام خواهیم داشت.»

آنچه گذشت، گفتاری از مرحوم روانشاد شهید بهشتی در کتاب حاضر (ص ۲۰۰) بود. فی الواقع این گفتار، وصف اندیشه و آگاهی گسترده او، و برداشت روشن و کامل وی از اسلام است. شاهد آن را در کتاب حاضر که پژوهش تفسیری در آیات ۲۷۵ تا ۲۸۱ سوره بقره است، می‌توان به عیان بازیافت.

اثر یاد شده مجموعه گفتارهای تفسیری آیت الله بهشتی در فاصله سالهای ۱۳۵۲-۱۳۵۳ است و در آن به بحث و بررسی از مسائل ذیل پرداخته شده است: بیع و ربا، نقش واقعی سرمایه، پول و بانک، بانک بدون ربا، و پاسخ به پرسشهایی درباره ربا و مسائلی دیگر از این دست.

ریزیستنها و روشن‌نگریهای تفسیری مرحوم شهید بهشتی در جای جای این اثر پیداست. چه اینکه جوانب گونه‌گون ربا و شکلهای نامرئی و کلاه شرعی یافته آن، مورد پژوهش و نقد و نقض قرار گرفته و بی‌مجاها، ساختار اقتصاد ربوی به تیغ بی دریغ نقد علمی گردن زده شده است. این همه دغدغه در نقض ربا، برخی دوستان شهید بهشتی را بر آن داشته بود که به او گویند: چرا تا این حد جوش و خروش در تحریم ربا می‌کنی؟ (ص ۱۱۷). اما هنگامی که می‌نگریم آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی در وسیله النجاة می‌گوید که به استقصاء من بزرگترین گناهان کبیره ریاست؛ به دردشناسی و استضعاف ستیزی این دسته فقیهان متفطن می‌شویم.

نتیجه پژوهش این اثر را از متن آن می‌توان به دست داد: از مجموع بررسیهایی که من تا کنون در زمینه ربا در کتاب و سنت و مبانی فقهی معتبر و اصیل داشته‌ام این است که ربا را از نظر اسلام بر طبق آگاهییم، مطلقاً حرام و «نجس بالذات» می‌دانم. (ص ۱۲۵). و: نتیجه اینکه از هیچ چیز نترسیم، سراسر است و مستقیم و قاطع بگوئیم که «ربا با همه اقسامش حرام است». (۱۱۷). لازم است از «شورای احياء آثار شهید مظلوم آیت الله بهشتی»

نقش عظیمی دارد. و آشنایی با طبقات رجالی در علم رجال نیز از جایگاه بلندی برخوردار است. با آگاهی دقیق از طبقات رجالیان، بسیاری از ابهامها زدوده می‌شود و ناهنجاریهای فراوان اسناد روایات تصحیح می‌گردد و احیاناً واسطه‌های مفقوده به دست نیامده در زنجیره اسناد ترمیم می‌گردد. از این روی عالمان و رجالیانی به تنظیم طبقات رجال روایات و احادیث همت گماشته‌اند. کتاب یاد شده از آثاری است که در تبیین و توضیح طبقات رجال نگاشته و از جمله آثار سودمند و کارآمد این فن است. مؤلف، کتاب را در یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه تنظیم کرده است. مقدمه کتاب درباره دانش رجال و درایه و نیز رموز به کار گرفته شده در کتاب سخن می‌گوید. باب اول - که بخش مهم کتاب را فرا گرفته است - مشتمل بر طبقات رجال است درسی و یک طبقه که از مشایخ و معاصران مؤلف می‌آغازد و به راویان و محدثان زمان پیامبر - ص - می‌رسد. پس از آن، باب دوم است در القاب منسوبه؛ ماقد انباری، آبی، احمری، اسکافی و... و توضیح معانی این القاب و چگونگی نسبتها. باب سوم در القاب غیر منسوبه است؛ مانند اعمش، اصلع، اصحاب الضحیفه، الأثنا عشر و... و توضیح معانی آنها. باب چهارم عهده دار بیان نامها، کنیه‌ها و القاب معصومان - ع - است. باب پنجم به شمارش مذاهب و فرق گونه‌گون می‌پردازد؛ با توضیحاتی کوتاه در چگونگیهای آن، در باب ششم از اقسام حدیث و اصطلاحات علم الدراية سخن می‌رود. و باب نهم ویژه تبیین اسباب مدح، تضعیف و توثیق راویان است. در باب هشتم منشأ اختلاف مذاهب و چگونگی انشعابها در میان مسلمانان آمده است و نیز اثبات حقایق مذهب اثنا عشری با تکیه به منابع اهل سنت، در باب نهم از چهارده فایده از فواید رجالی سخن رفته است؛ مانند: اصحاب اجماع، معنای «اسند عنه»، معنای غلو، معنای اصل و نوادر و کتاب و... در باب دهم به شرح حال بسیاری از عالمان و محدثان پرداخته است؛ یا به خاطر جایگاه بلند آنها و یا بدان جهت که در کتابهای رجالی مشتبیه واقع شده‌اند و برای تمییز، نیازمند تحقیق و پژوهش بیشتری بوده است. در خاتمه کتاب درباره مشایخ فن رجال، طرق مؤلف به صاحبان تألیف و تصنیف در زمینه رجال، و شرح حال مؤلف سخن رفته است.

محقق کتاب را بر اساس تنها نسخه موجود به خط مؤلف و با مراجعه به منابع رجالی تصحیح کرده‌اند. و حضرت آیه الله مرعشی نجفی مقدمه‌ای در اهمیت کتاب و شرح حال مؤلف نگاشته‌اند. کتاب در مجموع از آثار سودمند این فن است و چاپ تجلید آن نیز نفیس و شکیل و ستودنی است.

به سبب چاپ مناسب و زیننده این اثر، و تنظیم روشمند آن قدردانی شود. و جا دارد که سلسله پژوهشهای تفسیری آن مرحوم (چنان حج در قرآن، خدا از دیدگاه قرآن و کتاب حاضر)، در یک یا چند مجلد به صورت تفسیر موضوعی، در دسترس قرآن پژوهان و باحثان آن قرار گیرد.

زندگینامه رجال و مشاهیر ایران (۱۲۹۹-۱۳۲۰ ه. ش).

حسن میرسلوند. (چاپ اول: انتشارات الهام، ۱۳۶۹). ج ۱، آ- الف، ۴۵۸ ص. وزیری.

کتاب حاضر عهده دار تبیین و بررسی زندگی رجال و مشاهیر ایران در فاصله سالهای ۱۲۹۹ تا ۱۳۲۰ شمسی است. معیار نویسنده برای برگزیدن زندگی مشاهیر ایران در این تاریخ، «شغل داشتن، در صحنه بودن و یا مرگ افراد در این دوره است». از این رو، زندگی شماری از رجال مشروطه در کتاب حاضر آمده است. همچنین زندگی بسیاری از رجالی که پس از تاریخ ۱۳۲۰ و یا در سالهای پیش در گذشته اند، به اعتبار اینکه در سالهای ۱۲۹۹-۱۳۲۰ در صحنه های سیاسی و فکری حضور داشته اند، در کتاب حاضر آورده شده است.

نگارنده برای سامان دادن این اثر، علاوه بر مراجعه به کتابها و نشریات آن دوره، کوشیده است که با برخی بازماندگان کسانی که شرح حال آنان را آورده، به گفتگو پردازد و اطلاعات بیشتری از زندگی آنان به دست آورد. همچنین مؤلف برای مستند ساختن اثر خویش، نامه ها و اسناد و تصاویر باقیمانده از آن دوره را فراچنگ داده است. دیگر اینکه در ضمن زندگی برخی افراد، اشاراتی به وقایع و حوادث عصر آنان شده و اطلاعات فرعی را برای آشنایی بیشتر، در پایان کتاب به دست داده است. گفتنی است که نگارش زندگی هر یک از افراد در این مجموعه، یک اندازه نیست و بلکه به تناسب اهمیت هر یک، و یا بسته به اینکه مؤلف تا چه حد اطلاعاتی در اختیار داشته، زندگی آنان را کوتاه و بلند نگاشته است. بنابراین کتاب حاضر را با اشاراتی که رفت، می توان دایره المعارف رجال ایران قلمداد کرد.

اشاره ای به چند نمونه از اشکالات کتاب و پیشنهادهایی برای بهبود آن، می تواند برای پژوهنده کوشا و کم ادعا و در عین حال کم اطلاع این اثر، مفید باشد. مهمترین نقص کتاب حاضر در کمبود و فقر چشمگیر منابع دست اول و معتمد است. در مثل هنگامی که می نگریم زندگی آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی با

راجعه به کتابهای دست دومی چون خاطرات صدرالاشراف، تشیع و مشروطیت در ایران، مجله وحید و آثاری دیگر از این دست نگاشته شده، دچار شگفتی می شویم. در صورتی که در جلد ششم الاعلام (ص ۲۸۹ به بعد)، و در جلد دوم اعیان الشیعة (ص ۳۳۲ به بعد)، مفصلاً و در بیش از هفت صفحه، زندگی و شرح اقدامات آیت الله اصفهانی آمده است. همچنین شرح حال محتشم السلطنه (حسن اسفندیاری)، با استناد به کتابهای دست دوم فراهم آمده است. در صورتی که هم درباره تاریخ خاندان اسفندیاری چند کتاب مستقل و مفصل نگاشته شده است؛ و هم درباره زندگی حسن اسفندیاری چندین کتاب و مقاله مستقل موجود است. اعتماد چشم بسته مؤلف به منابع، و رونویسی ناشیانه- منشیانه از آثار ضعیفی چون گنجینه دانشمندان و شهدای روحانیت شیعه، نشانگر ضعف منابع کتاب است. از این روست که می نگریم در شرح حال سید ابوالحسن اصفهانی آمده که رساله عملیه اش به نام «صراط النجات» مشهور است؛ در حالی که کتاب هموبه «وسيلة النجاة» مشهور است. و یا در شرح حال سید حسن اصفهانی (آیت الله زاده) بر اساس کتاب شهدای روحانیت شیعه آمده است که پس از درگذشت او، شهر نجف به مدت «یکماه و چهل روز» عزراخانه شد. معلوم نیست که ذکر دو ماه و ده روز، یا هفتاد روز چه اشکالی داشته که به صورت یکماه و چهل روز (که آن هم گزافه است) یاد شده است. همچنین تاریخ ولادت سید ابوالحسن اصفهانی در سال ۱۲۷۷ قمری ذکر شده که غلط فاحش است و صحیح آن ۱۲۸۴ قمری است.

این را نیز بیفزاییم که در شرح حال آیت الله اصفهانی، هیچ اشاره ای به مقام مرجعیت عامه و فقاقت وی نشده و یک زندگی تمام عیار سیاسی از او به دست داده شده است. در صورتی که آوازه مرحوم اصفهانی و جنبه معتابه زندگی او به سبب مقام مرجعیت و جایگاه دینی- علمی وی در تاریخ گذشته ایران و اسلام است.

البته از این دست اشکالات در سراسر کتاب به چشم می خورد؛ که سبب عمده آن، کمبود منابع دست اول مؤلف، و اعتماد وافر و چشم بسته وی به منابع ضعیف و غیر تحقیقی است.

یاد کرد چند پیشنهاد برای بهبود کتاب حاضر خالی از فایده نیست: یکم اینکه ضروری است مشخصات کامل کتابشناسی کلیه منابع در پایان کتاب آورده شود. ثانیاً ذکر شماره صفحه هر منبع نیز در پایان هر شرح حال ضروری است. سه دیگر اینکه در شرح حالهای بلند، منابع آن باید در متن آورده شود و نه در پایان. رابعاً لازم است تاریخ تولد و وفات هر یک از رجال، در ذیل نام آنان

آورده شود. و دیگر اینکه کلیه سالهای قمری باید به سال شمسی تبدیل، و یا معادل شمسی آن آورده شود.

پایگاه محمد اندیم در کتابشناسی

(چاپ اول: مشهد، انتشارات جاوید، ۱۳۶۸). ۱۱۸ ص، وزیری.
کتاب حاضر در پنج بهره سامان یافته است: نخست از مفهوم و سرگذشت کتابشناسی، گونه‌ها و بازدهی آن سخن رفته است. آنک به پنج اهرم جهش در فرهنگ اسلامی (دادگری، دانش، نیایش، رهبری، وقف) اشاره رفته، و از آن میان نقش نهاد وقف در گسترش دانش مسلمانان نمایانده شده است. بهره سوم این اثر عهده‌دار بحث از نام و نشان محمد اندیم، زادگاه، دانش و پیشه و مذهب، سفرها و نگاشته‌های اوست. سپس به پایگاه اندیم در کتابشناسی پرداخته شده و از پیشینه فهرست‌نگاری در اسلام، شیخ طوسی و الفهرست، رونویسی و وراقت، و مسائلی دیگر از این دست سخن رفته است. بهره پنجم این اثر مشتمل بر تاریخ نگارش الفهرست و تاریخ نشرهای آن است. پایان کتاب نیز احتواء بر دو پیوست است و در آن دو متن کهن در باره امانت‌دهی کتابها به فارسی گردانیده شده است.

داده‌های پژوهشی این اثر فراوان است و در جای جای آن باریک بینی، استقصاء منابع، تدقیق در آراء و داوری در چند و چون آن نمایان است. تنظیم کتاب نیز روشمند، و نثر آن پرمایه و زنده است. همچنین منابع کتاب به فارسی و عربی و انگلیسی و فرانسه، نشان از پژوهش ژرف مؤلف است؛ جز اینکه در منابع کتاب حاضر، نشانی از مجله آینده (سال ۱۰، شماره ۶ و ۷ شهریور و مهر ۱۳۶۳) نیست. چه اینکه شماره یادشده آینده، ویژه کتابشناسی و سرشار از اطلاعات کتابشناسی است و قطعاً محقق کاوشگر این کتاب را مفید خواهد افتاد.

کوشش مؤلف فرهیخته این اثر در فراهم آوردن پژوهشی بدیع و بکوش مشکور باد.

نهج البلاغه

محمد بن ابی احمد حسنی «سید رضی». ترجمه سید جعفر شهیدی. (چاپ اول: تهران، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸). لو ۵۹۶ ص، وزیری.

«همین متن عظیم نهج البلاغه را در نظر بگیرید: عالم بزرگ و سخندان و ادیب کبیر، سید رضی، نام مجموعه‌ای را که از سخنان امیرالمؤمنین (ع) گرد آورده است «نهج البلاغه» نهاده است، یعنی

سخنانی که نه تنها خود «بلیغ» است بلکه روش بلاغت را به دیگران نیز می‌آموزد. آنگاه به ترجمه‌های فارسی آن مراجعه کنید، تا ببینید چه می‌بینید: خطبه توحیدی، خطبه سیاسی، خطبه جهادی، همه به یک گونه ترجمه شده است و کلمات قصار با همان سبکی که دعاها و وصیت‌نامه‌ها... حالا چه عرض کنم از دیگر مسائل. آنهم رعایتی که خود امام در به کار بردن واژه‌ها و تعبیرات و استعارات مبذول فرموده است، ابدأ برای مترجمان مطرح بلکه شناخته نبوده است. آنهم...».

آنچه گذشت، گوشه‌ای از گفتار استاد محمدرضا حکیمی، درباره چگونگی ترجمه‌های نهج البلاغه بود. (ر. ک: ادبیات و تعهد در اسلام، فصل سوم، خاصه صفحات ۶۶ تا ۶۸ آن، که استاد درباره چگونگی ترجمه و آیین ترجمه نهج البلاغه، حجت را تمام کرده و داد سخن داده است. نیز ر. ک: شیخ آقابزرگ، ص ۲۷۶ تا ۲۹۳، خاصه صفحات ۲۸۵ تا ۲۸۷ آن، که از چند و چون ترجمه‌های اسفناک از متون دینی، عالمانه و دردمندانه سخن گفته است.)

باری، ترجمه‌های نهج البلاغه در روزگار ما، به روی هم سست و ضعیف، و گاه بسیار نابهنجار و غلط است. در دهه‌های اخیر در ایران، بیش از ده ترجمه از نهج البلاغه به دست داده شده است. اما از آن میان، جز یک- دو ترجمه نسبتاً متوسط، بقیه را باید به سبب لغزشهای چشمگیر آن به یکسو نهاد. گویانکه ممکن است برخی خوانندگان این داوری را برنتابند و این همه سختگیری را نسبت به ترجمه‌های نهج البلاغه، متعصبانه و غیرمنصفانه بپندارند؛ ولی یک کفافی است این دسته خوانندگان را به ترجمه این حدیث امیرالمؤمنین-ع- ارجاع داد که حضرتش می‌فرماید: «السُّلْطَانُ وَرَعَاةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ»؛ و در نهج البلاغه مرحوم فیض الاسلام چنین ترجمه شده است: «امام علیه السلام (در باره پادشاهان) فرموده است: پادشاهان پاسبانان خدایند در زمین (... الف ولام پادشاهان را شامل میشود).»

بنگرید که نهج البلاغه را «ما نیقست ستمدیدگان» می‌خوانند و فواد جرداق (شاعر مسیحی) می‌گوید که: «چطور در اجتماعی هم نهج البلاغه هست و هم ظلم؟!» و آنک از سخن علی-ع- چنان ترجمه‌ای به دست داده می‌شود که موجبات مشروعیت نظام شاهنشاهی را فراهم می‌آورد و همه پادشاهان را پاسبانان دین خداوند به شمار می‌آورد! بگذاریم و بگذاریم...

اما اینک می‌توان دل خوش داشت که از پی سالها انتظار، و در پی سالها کوشش و مرارت استاد دکتر سید جعفر شهیدی، ترجمه‌ای

از نهج البلاغه فراچنگ آمده که آن را باید چرخشگاه و نقطه عطفی در ترجمه های نهج البلاغه قلمداد کرد. روش استاد شهیدی در ترجمه نهج البلاغه چنین بوده که کوشیده است زیورهای لفظی کلام برین علی-ع- را در فارسی بتاباند و ترجمه اش را به زیورهای لفظی خاصه صنعت سجع- بیاراید. گویانکه براین دقیقه نیز متفطن بوده که نباید معنی فدای آرایش لفظ گردد. از این روی ترجمه وی گذشته از «وقا» به متن، چون متن نیز «زیبا» است و از انفاس قدسی فرمایش امام البلاء-ع- در آن دمیده شده است. بنگرید که فرمایش حضرتش را چسان به جامعه برازنده و زبیده فارسی ترجمه کرده است: «فَمَنْ كَسَاهُ الْخِيَاءُ تَوْبَةً لَمْ يَرَأَنَّاسُ عَيْبَهُ»؛ «هر که پوشش شرم گزیند کسی عیب او نبیند». آنگاه در تعلیق کتاب آورده است: «ترجمه لفظ به لفظ: که حیا او را جامعه خون پوشانید.» و نیز در ترجمه این حدیث «قَلِيلٌ مَدْوَمٌ عَلَيْهِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُوءٍ مِنْهُ»، آورده است: «اندکی که دوام دارد، به از بسیاری که ملال آرد.» گرچه می توان گفت نهج البلاغه، کتابی «ترجمه ناپذیر» است و هر اندازه مترجم این کتاب گراستگ به زبان مبدأ و مقصد و موضوع ترجمه مسلط باشد؛ باز هم در برابر چنین اثری، کمیت لنگ دارد. از این روی ترجمه حاضر نیز خالی از هفوت و منقصت نیست. بعد از این در باره کار استاد شهیدی، و چگونگی و سنجش ترجمه او، مقاله درازدانی خواهیم داشت. که امید است در مجله آینه پژوهش منتشر گردد.

مجموعه آثار ابو عبد الرحمن سلمی

(بحتهایی از حقایق التفسیر و رسائل دیگر) —

نصراالله پورجوادی (گردآوری). (تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۹). ۵۰۲ ص، وزیری.

ابو عبد الرحمن سلمی نیشابوری یکی از مهمترین محققان و نویسندگان ایرانی است که آثار گرانقدری در موضوعات مختلف، خاصه در تصوف و عرفان اسلامی از وی باقی مانده است. سلمی نویسنده سختکوش و مورخی پرکار بوده است و به گفته ابوالحسن عبدالغافر فارابی بیش از صد کتاب و رساله نگاشته است. گویانکه بسیاری از آثار وی- چنان آثار دیگر عالمان سلف- از میان رفته است و اینک از آن صدواندی کتاب و رساله گویا فقط چهارده عنوان باقی است. جناب دکتر نصراالله پورجوادی که در تحقیق و نگارش همتی بلند و تلاشی شگفت دارند، تصمیم گرفته اند تا مجموعه این چهارده رساله را در دو جلد منتشر کنند که اینک جلد

اول آن شامل بخشهایی از حقایق التفسیر، تاریخ الصوفیه، جوامع آداب الصوفیه، عیوب النفس و مداوتها، درجات المعاملات، به تحقیق تنی چند از محققان و مقدمه و همت وی منتشر شده است. مجموعه این آثار در شناخت تاریخ تصوف و شرح احوال و افکار مشایخ صوفیه، بخصوص در قرن سوم و چهارم، بسیار سودمند تواند بود. همچنین بخشهای اول این مجلد، یعنی گزیده های حقایق التفسیر که مشتمل است بر تفسیر منسوب به امام صادق-ع- تفسیر ابن عطاء، تفسیر ابوالحسن نوری، تفسیر حسین بن منصور حلاج در ارزیابی و بررسی جریان تفسیر عرفانی در مجموعه نحله ها و جریانهای تفسیرنگاری بسیار ارزشمند است. باید یادآوری کنم که تفسیر منسوب به امام صادق-ع- در این مجموعه که مصحح آن با اطمینان از انتساب کتاب به امام صادق-ع- سخن گفته است و برخی دیگر با قاطعیت این انتساب را رد کرده اند، جای گفتگوی بسیار دارد و برای داوری دقیق درباره آن، مجالی دیگر باید.

به هر حال این مجموعه به جهات یاد شده، و نیز از جهت شناخت ابوعبد الرحمن سلمی. به عنوان یکی از چهره های برجسته عرفان اسلامی، و شناخت عصر او. به عنوان یکی از درخشانترین اعصار تاریخ کشور ما در دوره اسلامی- عصری که از آن به عنوان «عصر رنسانس» در تمدن اسلامی یاد می کنند مجموعه ای است خواندنی و مفید. همچنین مقدمه های نگاشته شده بر این رساله ها نیز سودمندانند و ارزش این مجموعه را افزونتر کرده اند. گفتنی است که برخی از رساله ها، مستقلاً دارای فهرستهای راهنما هستند و برخی فاقد آن، که شایسته بود برای آن رساله ها نیز فهرستهای لازم تنظیم شود.

امید است جلد دوم این اثر نیز هر چه زودتر در دسترس قرار گیرد و فایده آن را به کمال رساند. کوشش گردآورنده در اهتمام ورزیدن به نشر این مجموعه مشکور باد.

لباب الأنساب والألقاب والأعقاب

ابی الحسن علی بن ابی القاسم بن زید البیهقی الشهدی باین فنْدُق. تحقیق السید مهدی الرجایی. (قم، منشورات مکتبه آیه الله العظمی النجفی المرعشی، ۱۴۱۰). ۸۸۲ ص، وزیری.

دانش تبارشناسی از میراثهای علمی مسلمین و در واقع شعبه ای از تاریخ نگاری است. البته با تأکید بر شناسایی خاندانها و شرح حال مشاهیر یک خاندان نسب شناسی از قبل از اسلام و بعد از آن هماره مورد توجه بوده است. با اینکه معمولاً محققان این رشته در انساب عرب کار می کرده اند؛ اما تجلی خاص آن در شناخت

انساب علویان بوده که به دلایلی پیوستگی آنان بیشتر از دیگران بوده است. آثار تبارشناسی از مجموعه های مهم و عظیم فرهنگ اسلامی است و از آن میان، آثاری چون المجدی و عمدة المطالب نام آورتر و قابل توجه تر هستند.

کتاب لباب الأنساب که به قلم یکی از فرهیختگان و دانشی مردان سختکوش و پیراطلاع نگاشته شده است، یکی از گرانقدرترین و پرمایه ترین این آثار است که افزون بر اطلاعات نسب شناسی آکنده است از آگاهی های تاریخی و شرح حال نگاری، اصل کتاب دو جزء بوده است که جزء دوم آن تاکنون به دست نیامده است. جزء اول که اینک به معرفی آن می پردازیم، در دو مجلد منتشر شده است. کتاب بر اساس چهارنسخه تصحیح شده که سه نسخه آن از روی نسخه آستان قدس رضوی استنساخ شده است. در اولین بخشهای کتاب کلیاتی درباره نسب شناسی و نیز شناخت انساب علویان آمده است؛ آنگاه موضوعاتی همچون ارتباط قریش با قبیله تمیم، شکل گیری قریش و وجه تسمیه این قبیله، توضیح مراد پیامبر از اینکه خود را «ابن العواتک» و «ابن الفواطم» نامیده، توضیح معنای علوی، شرحی از معنای «حسن» و «حسین»، بیان جایگاه علم انساب و شرافت آن، تقسیم بندی های داخلی عربان از قبیله، فسیله، عشیره و... و سرانجام فضایل حسنین-ع- را آورده است.

پژوهش قابل توجه و ابتکاری مؤلف، شناسایی کلیه خاندانهای علوی است که در سراسر جهان زندگی می کردند و هر کدام لقبی ویژه داشته اند. وی این مجموعه را بر اساس حروف الفبا و نیز ابجد شناسانده است. فرزندان امیرالمؤمنین-ع- و پس از آن حسنین-ع- نیز با ارائه جدولهایی شناسانده شده اند. شرحی از زندگانی امام مجتبی-ع- گزارشهایی از زندگانی امام حسین-ع- فصل مبسوطی در باره مادر امام سجاده-ع- و... از دیگر مطالب کتاب است. خاندان جعفرین ابی طالب و عقیل با عناوین «العلویة الجعفریة والعقیلیة» شناسانده شده اند. اطلاعات این قسمت بسیار گسترده است؛ اما مانند بخشهای دیگر آن از نظم منطقی و دقیقی برخوردار نیست. از جمله بخشهایی مهم کتاب جدولهایی است که به علویان مقبول اختصاص داده شده و درش ستون، اطلاعات مربوط به نامها، محل قتل، قاتلان، مدت عمر و محل دفن آنان آمده است. اطلاعات این قسمت در برخی از موارد احتمالاً منبع منحصر به فرد است.

در جلد دوم، ابتدا فصلی به طالبیانی اختصاص داده شده است که از آنان فرزندی برجای نمانده است، آنگاه از یکی از علویان خراسان که سمت نقابت داشته و مؤلف را به وی دلبستگی ویژه ای

بوده؛ به تفصیل سخن گفته است. او در این بحث شرح احوال اجداد وی را شناسانده و از خاندان او که به «بنی زبارة» شهرت دارند، به تفصیل سخن گفته است. وی با جستجو در منابع مختلف، خاصه «تاریخ نیشابور» از حاکم نیشابوری- که اینک از اصل آن خبری نیست- اطلاعات گرانقدری در مورد این خاندان علوی آورده است. یادآوری این نکته خالی از فایده نیست که آنچه مؤلف از این کتاب پرارزش نقل کرده، بسیار مفصل و سودمند است و می توان با گردآوری آن و آنچه در سایر مآخذ آمده است، بخشی از آن کتاب را بازسازی کرد.

پس از آنچه که آمد، مؤلف فضلی را به امیران مکه و مدینه اختصاص داده است و آنگاه به تفصیل از نقبای شهرهای مختلف اسلامی سخن گفته است. اطلاعات مؤلف در جهت ارائه تصویری از حضور علویان در ایران که در ضمن می تواند به عنوان حضور مذهب شیعه، و یا دست کم به عنوان گرایشهای شیعی در این مناطق تلقی شود، به لحاظ تاریخی ارزشمند است. مؤلف در فصلی دیگر، از نسب شناسان علوی سخن گفته و از تلاش آنان در پیرایش نسب علویان و جلوگیری از انتسابهای دیگران به این سلسله جلیله یاد کرده است. آداب نقابت در پایان آمده است که در شناخت آیین نقابت در کشورهای اسلامی منبعی است سودمند.

محقق کتاب کوشیده است تا با استفاده از سایر مآخذ تبار نامه شناسی، از جمله المجدی، الفخری، والشجرة المبارکة فخر رازی که برخی به تحقیق وی و با همت همین ناشر انتشار یافته است، اطلاعات ارائه شده در کتاب را تکمیل کند و در پایان فهرستهای مختلفی ارائه داده که بهره روری کتاب را افزون ساخته است.

لباب الأنساب در مجموع مشحون است از اطلاعات تاریخی، و از مصادر ارزشمند شناخت تاریخ ایران و تشیع است که برای پژوهشیان در این زمینه ها، کارآمد است و ارزشمند.

کتاب حاضر مقدمه ای دارد مفصل و بسیار ارزشمند از حضرت آیت الله العظمی نجفی مرعشی که شرحی است گویا از شرح حال نسب شناسان معروف چهارده قرن اسلامی و شرح حال مؤلف و چگونگی این کتاب. این مقدمه خود کتابی مفرد در تاریخ تبارنامه شناسی است و از جهاتی قابل توجه است. به هر حال باید به ناشر کتاب که در نشر آثار سلف صالح همتی ستودنی دارد، دست مریزاد گفت: که به جای کارهای تکراری، به احیای متون ارزشمند تاریخی و فقهی و از این قبیل دست می یازد. گویا اینک در اندیشه نشر کتاب الاصلی از این طقطقی به صورت فاکس هستند که باید توفیق نشر آن را از خداوند برای نشر مسئلت نمود.

محققان، نویسندگان، مترجمان و مراکز تحقیقی و پژوهشی، که می‌خواهند آثارشان در این بخش از مجله معرفی شود، یک نسخه از آثار خود را به دفتر مجله ارسال دارند.

«قرآن»

۱. نقد بازشناسی قرآن. عباسعلی براتی. زیر نظر جعفر سبحانی. (چاپ اول: قم، مؤسسه سیدالشهداء، ۱۳۶۹). ۳۴۸ ص، وزیری. ۱۵۰۰ ریال.
۲. معانی القرآن. ترجمه و تفسیر قرآن مجید. محمد باقر بهبودی. (چاپ اول: تهران، نشر خانه آفتاب، ۱۳۶۹). ۶۱۲ ص، وزیری. ۳۰۰ تومان.
۳. انوار ملکوت قرآن. سید محمد حسین حسینی طهرانی. (چاپ اول: مشهد، انتشارات علامه طباطبائی، ۱۴۱۰). جلد اول از نور ملکوت قرآن از قسمت انوار الملکوت که بخشی است از سلسله بحثهای مؤلف با عنوان دوره علوم و معارف اسلامی، ۳۶۴ ص، وزیری. ۱۶۰۰ ریال.
۴. حلیة القرآن (۲) قواعد تجرید بروایت حفص از عاصم. سید محسن موسوی بلده. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹). ۱۵۲ ص، رقعی. ۳۰۰ ریال.
۵. التحقیق فی کلمات القرآن الکریم. حسن المصطفوی. (وزارت الثقافة الارشاد الاسلامی، ۱۳۶۸). ۲۹۱ ص، وزیری. ۱۳۰۰ ریال. این کتاب از جمله آثار سودمند و گرانقدری است که در ریشه‌یابی واژه‌های قرآنی تلاشی ستودنی دارد. مؤلف می‌کوشد پس از ردیابی یک معنا برای هر واژه، این معنا را در موارد استعمال دیگر نشان دهد. بیشتر ۷ جلد از این کتاب منتشر شده و در علوم قرآنی به عنوان کتاب برگزیده اولین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران انتخاب گردید.
۶. دلائل الأعجاز فی القرآن. شیخ عبدالقاهر جرجانی. ترجمه و تحشیه: دکتر سید محمد رادمش. (مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸). ۶۸۶ ص، وزیری. ۲۴۵۰ ریال.

«حدیث»

۱. تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة. الشیخ محمد بن الحسن الحرّ العاملی. تحقیق مؤسسه آل‌البتیت لأحیاء التراث. (چاپ اول: قم، مؤسسه آل‌البتیت). ادامه مجلدات کتاب الصلوة است که با ابواب «سجدهتی

الشکر» می‌آغازد و با ابواب صلاة الكسوف والآیات می‌فرجامد.

۲. مسند الامام الجواد. جمعه و رتبه عزیز الله العطار دی. (ناشر: المؤتمر العالمی للامام الرضا علیه السلام، ۱۴۱۰). ۳۵۵ ص، وزیری. ۱۸۰۰ ریال. به توضیح شماره بعد رجوع کنید.
۳. مسند الامام الهادی. جمعه و رتبه عزیز الله العطار دی. (ناشر: المؤتمر العالمی للامام الرضا علیه السلام، ۱۴۱۰). ۴۰۰ ص، وزیری.

در این کتاب مجموعه روایات امام هادی-ع- براساس شیوه تنظیمی کتابهای حدیث فراهم آمده است. مقدمه آن گزارشی است از زندگانی امام-ع- براساس متون تاریخی و روایی. این جلد ادامه سلسله مسانید الائمه است که بیشتر مجموعه‌هایی از آن نشر یافته است.

۴. اخلاق اسلامی. غلامحسین رحیمی اصفهانی. (چاپ اول: قم، ناشر: مؤلف، ۱۳۶۹). ج ۴، ۲۲۳ ص، رقعی. ۵۰۰ ریال.
  ۵. مقدمه‌ای بر تاریخ تدوین حدیث. رسول جعفریان. (چاپ اول: انتشارات فؤاد، ۱۳۶۸). ۵۹ ص، وزیری. ۳۰۰ ریال.
- مؤلف در این بحث کوتاه بیشتر به چگونگی آغاز تدوین حدیث و نگارش آن در زمان امامان-ع- پرداخته است گو اینکه از دیدگاه عالمان و محدثان و مورخان اهل سنت در این زمینه نیز غفلت نورزیده است.
۶. هزار حدیث از حضرت علی (ع). کاظم خنخالی. (چاپ اول: تهران، انتشارات فؤاد، ۱۳۶۹). ۱۶۸ ص، وزیری. ۴۰۰ ریال.
  ۷. گزیده کافی. ترجمه و تحقیق محمد باقر بهبودی. (چاپ اول: تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸). ج ۶، ۴۰۷ ص، وزیری. ۱۶۰۰ ریال.

۸. کشف الاسرار فی شرح الاستبصار. العلامة الکبیر السید نعمة الله الجزائري. حقه و علق و اشرف علیه: المفتی السید طیب الموسوی الجزائري. (چاپ اول: قم، مؤسسه علوم آل محمد (ص)، ۱۴۱۱). ۵۶۴ ص، وزیری. ۲۰۰۰ ریال.

تحقیق و تعلیق مفصل شرح مرحوم سید نعمة الله جزائری است بر استبصار شیخ طوسی که این جلد به شرح حال مؤلف و خاندان و فرزندان وی پرداخته و در ضمن آن به تفصیل از سوانح زندگی مؤلف و آثارش سخن گفته است. این شرح مفصل‌ترین و سودمندترین شرح حال است که از مؤلف تاکنون نوشته شده است.

۹. ملحقات احقاق الحق. المرجع الدینی الکبیر العلامة الحجة آیت الله العظمی السید شهاب‌الدین الحسینی المرعشی النجفی. به اهتمام السید محمود المرعشی. (چاپ اول: قم، مکتبه آیه الله

العظمی المرعشی النجفی. ۱۴۱۰). ج ۲۲، ۶۶۸ ص، وزیری. ۳۰۰۰ ریال.

در ادامه جلد‌های پیشین، استدراکی است بر احادیث وارد شده در شأن مولی امیرالمؤمنین-ع- بر اساس منابع اهل سنت در شأن نزول آیات و یا در عرضه فضایل و مناقب دیگر آن بزرگوار.

«فلسفه»

۱. شرح رباعیات فلسفی و عرفانی موسوم به شرح الرباعیات. جلال الدین دوانی. تصحیح، شرح، نقد و تحلیل: مهدی دهباشی. (چاپ اول: انتشارات مسعود، ۱۳۶۸). ۱۷۹ ص، وزیری. ۱۲۰۰ ریال.

۲. مقالات فلسفی. مرتضی مطهری. (چاپ اول: تهران، انتشارات حکمت، ۱۳۶۹). ج ۳، ۳۳۴ ص، رقمی. ۱۰۰۰ ریال.
۳. منطق الاستقراء. السید عمار ابورعیف. (چاپ اول: نشر مجمع الفكر الاسلامی، ۱۴۱۰). ۳۸۲ ص، وزیری. ۲۰۰۰ ریال.

«خاطرات»

۱. خاطرات من (یادداشت‌های دوره ۱۳۳۴-۱۳۱۰). حسینقلی سررشته. (چاپ اول: ناشر: مؤلف، ۱۳۶۷). ۱۴۳ ص، رقمی. ۴۵۰ ریال.

۲. یاد‌های زلال. به کوشش مرتضی سرهنگی و هدایت الله بهبودی. (چاپ اول: تهران، حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۲۳ ص، رقمی. ۶۵۰ ریال.

در کنار پدرم؛ مصدق. خاطرات دکتر غلامحسین مصدق به انضمام مذاکرات منتشر نشده دکتر مصدق با وزارت خارجه آمریکا. تهیه و تنظیم: غلامرضا نجاتی. (چاپ اول: تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۶۹). ۲۲۹ ص، وزیری. ۱۲۵۰ ریال.

۴. حدیث جبهه (۲). (چاپ اول: انتشارات پشتیبانی و مهندسی جنگ - نهاد سازندگی با همکاری مرکز نشر ارغنون، ۱۳۶۸). ۱۳۲ ص، رقمی. ۴۵۰ ریال.

۵. صحبت عشق. (چاپ اول: تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. ستاد امور جنگ با همکاری مؤسسه انتشارات هاد، ۱۳۶۹). ج ۲ (خاطرات خلیفانها)، ۱۶۰ ص، رقمی. ۵۰۰ ریال.

۶. اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی. مصاحبه گر: مرتضی سرهنگی. (چاپ اول: تهران، حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹). ج ۳، ۲۱۱ ص، رقمی. ۷۲۰ ریال.

۷. سفر به شرق. هرمان هسه. مترجم: محمد بقائی (ماکان).

(چاپ اول: تهران مؤسسه انتشارات مشعل دانشجو، ۱۳۶۸). ۱۴۳ ص، رقمی.

«ادبیات»

۱. مجمع مصائب اهل البیت. شیخ محمد هندآوی. (چاپ اول: قم، ناشر: مؤلف، ۱۴۱۰). قسم دوم، ۲۰۱ ص، رقمی. ۸۰۰ ریال.

۲. درس‌گ آفتاب. ابوالفضل موسوی گرمارودی. (چاپ اول: قم، انتشارات فؤاد، ۱۳۶۹). ۱۳۵ ص، رقمی. ۴۰۰ ریال.

۳. دیوان خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی. تصحیح و تنقیح شادروان علی عبد الرسولی. خط مرتضی عبدالرسولی. (تهران، انتشارات کمیسیون ملی یونسکو در ایران، ۱۳۶۷). ۵۵۰ ص، رحلی.

۴. گلستان سعدی. (فارسی-انگلیسی). به کوشش ذبیح الله بلاغی. (چاپ اول: انتشارات جانزاده، ۱۳۶۸). ۴۹۶ ص، وزیری. ۲۱۰ تومان.

۵. دیوان صائب تبریزی. به کوشش محمد قهرمان، (چاپ اول: تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸). ج ۵ (غزلیات: ذ-م)، ۶۹۶ ص، وزیری. ۳۴۲ تومان.

۶. بشوازنی: نوای نی. احمد اقتداری. (چاپ اول: تهران، انتشارات دنیای کتاب، ۱۳۶۹). ج ۲، ۴۷۶ ص، وزیری. ۳۰۰ تومان.

۷. شرح بر ترکیب بند جمال الدین محمد بن عبدالرزاق در ستایش پیامبر (ص) سید محمد دامادی. (چاپ اول: تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۹). ۳۹۲ ص، وزیری. ۱۲۰۰ ریال.

۸. دیوان بلخی. شهید سید اسماعیل (بلخی). (چاپ اول: انتشارات سید جمال الدین حسینی، ۱۳۶۸). ج ۱، ۲۷۰ ص، رقمی. ۲۴۰۰ ریال.

۹. آینه حافظ و حافظ آینه. محمدرضا تاجدینی. (تهران، انتشارات پازنگ، ۱۳۶۸). ۲۰۲ ص، وزیری. ۷۵۰ ریال.

۱۰. دو بست و یک غزل صائب. به انتخاب و شرح و تفسیر امیر بانوی کریمی (امیری فیروز کوهی). (چاپ دوم تهران، انتشارات زوار، ۱۳۶۹). ۳۴۲ ص، رقمی. ۱۶۰۰ ریال.

۱۱. المنهاج فی القواعد والاعراب. محمد الانطاکی. (چاپ اول: قم، انتشارات مصطفی، ۱۳۶۹). ۳۵۲ ص، وزیری. ۱۵۰۰ ریال.

۱۲. دیوان آثار الماضین فی رثاء ابي عبدالله الحسين (ع). الملائور الدین زین الدین الکرزکانی البحرانی، (چاپ اول: قم، ناشر: السید

صادق الموسوی، ۱۴۱۰. ۱۲۰ ص، رقی. ۸۰۰ ریال.

۱۳. دیوان هدیه الخطیب فی مرانی ومدائح اهل البيت (ع).
حیدرین شیبب الدراوی. (چاپ اول: قم، ناشر: شاعر، ۱۴۱۰).
۱۱۲ ص، رقی. ۶۰۰ ریال.
۱۴. دیوان نحة الخطباء فی المدح والرثاء. شیخ عبدالسعد
(السادة الدايروی). (چاپ دوم: قم، ناشر: مؤلف، ۱۴۱۰). دو
جزء، ۱۷۲ + ۱۵۲ ص، وزیری. ۱۱۰۰ + ۱۲۰۰ ریال.

«اقتصاد»

۱. اقتصاد سیاسی ایران (۲) سلطنت محمد رضا شاه. محمد علی
(همايون) کاتوزیان. ترجمه رضا نفیسی و کامبیز عزیز. (چاپ
اول: تهران، انتشارات پاپیروس، ۱۳۶۸). ۳۰۸ ص، رقی.
۱۴۰۰ ریال.

«فقه و اصول»

۱. جامع المقاصد فی شرح القواعد. (چاپ اول: قم، مؤسسه
آل البيت عليهم السلام لاحیاء التراث، ۱۴۱۰). مجلد ۹-۶، ۵۰۴ +
۴۰۳ + ۳۸۸ + ۳۸۶ ص، وزیری. ۸۰۰۰ ریال.
۲. النجعة فی شرح اللمعة. العلامة الحاج الشيخ محمد تقی
الستری. (تهران، مکتبه الصدوق، ۱۳۶۸). دو جلد، ۴۷۹ +
۴۶۲ ص، وزیری.
۳. مستند العروة الوثقی. محاضرات آية الله العظمی الخوئی.
الشيخ مرتضى البروجردی. (چاپ اول: ناشر: لطفی، ۱۳۶۸).
جزء ۶ (الرابع والخامس، القسم الاول)، ۵۷۲ ص (مجموعاً)،
وزیری. ۱۳۰۰ + ۱۱۰۰ ریال.

«کلام»

۱. لاكون مع الصادقين. محمد التيجاني السماوي. (چاپ دوم:
پاریس، مؤسسة البشرى، ۱۹۸۷). ۲۰۴ ص، رقی.
۲. بسوی جهان ابدی. زین العابدین قربانی. (چاپ دوم: قم،
انتشارات شفق، ۱۳۶۹). ۴۳۹ ص، وزیری. ۷۰۰ ریال.
۳. اسلام و جهان امروز. مارسل بوآزار. ترجمه مسعود محمدی.
(چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹). شش
جزء، ۲۹۰ + ص، وزیری مشتمل بر: اسلام و مسلمانان در وجدان غرب،
نیروی اخلاقی و سیاسی در جهان معاصر، حقوق بشر و صلح، علم و
تکنولوژی، تعلیم و تربیت و توسعه اقتصادی، نتیجه و چشم اندازها.

«جامعه شناسی»

۴. المؤلف من المختلف بين ائمة السلف. امين الاسلام فضل بن
الحسن الطبرسی. تحقیق جمع من الاساتذہ. راجعه السيد مهدي
الرجائي. (چاپ اول: مشهد، نشر مجمع البحوث الاسلامیة،
۱۴۱۰). ج ۲، ۷۰۳ + ۶۱۶ ص، وزیری. ۶۰۰۰ ریال.
۵. المقتصر من شرح المختصر. الشيخ ابن فهد الحلبي. تحقیق
مهدي الرجائي. (چاپ اول: مشهد، نشر مجمع البحوث الاسلامیة،
۱۴۱۰). ۴۷۹ ص، وزیری. ۲۴۰۰ ریال.

ده مقاله (در جامعه شناسی دینی و فلسفه تاریخ با تأملی در
زندگی و اندیشه دکتر علی شریعتی). غلامعباس توسلی. (تهران،
انتشارات قلم، ۱۳۶۹). ۲۸۳ ص، رقی. ۹۵۰ ریال.

«عرفان»

۶. تهیید الوسائل فی شرح الرسائل. شیخ علی مروجی قزوینی.
(چاپ اول: ۱۴۱۰). جزء اول، ۴۷۶ ص، وزیری. ۱۵۰۰ ریال.
۷. فضل الجمعة والجماعة. عبد الزهراء الكعبی الاهوازی. وتلیه
رسالة فی صلاة الجمعة للشهید الثاني. (چاپ اول: قم، مؤسسه
النشر الاسلامی، ۱۴۱۰). ۶۷ ص، وزیری. ۴۵۰ ریال.
۸. منتهی الدرابة فی توضیح الكفایة. محمد جعفر الجزائری
المروج. (چاپ اول: قم، ناشر: مؤلف، ۱۴۱۰). ج ۷، ۸۲۵ ص،
وزیری. ۲۰۰۰ ریال. شرحی است مفصل و سودمند و دقیق از
کفایة الاصول مرحوم آخوند. مؤلف افزون بر تبیین مراد صاحب
کفایه، گاهی به نقد و بررسی دیدگاههای اصولی وی نیز پرداخته
است. این جلد تمام بحثهای استصحاب را فرا گرفته است.

فرجام عشق. شرحی بر غزل حضرت امام خمینی (قده).
عبدالله فاطمی نیا. (چاپ اول: تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد
اسلامی، ۱۳۶۸). ۱۲۷ ص، رقی. ۳۰۰ ریال.

«کلیات»

۱. فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آية الله
العظمی نجفی مرعشی. سید احمد حسینی. زیر نظر سید محمود
مرعشی. (قم، ۱۳۶۸). ۳۵۲ + ۱۱۷ ص، وزیری.
- در ادامه نسخه شناسی و کتابشناسی نسخه های خطی کتابخانه
یاد شده، شامل شماره های ۶۴۰۱ تا ۶۸۰۰ است.
۲. شرح اصطلاحات تصوف. (۴-۳) دکتر سید صادق گوهرین.
(چاپ اول: تهران، انتشارات زوار، ۱۳۶۸). ۳۲۵ ص، وزیری.
۳۸۰ تومان.

۱۴۱۰. ۱۸۶ ص، وزیری. ۲۰۰۰ ریال.

۱۰. مبانی منهج الصالحین. سید تقی طباطبائی قمی. باشراف شیخ عباس حاجیان. (چاپ اول: قم، منشورات مکتبه المفید، ۱۴۱۰). جزء ۸، ۶۰۰ ص، وزیری. ۲۵۰۰ ریال.

«مجموعه‌ها»

۱. پاسخ به پرسشهای دینی. موسوی همدانی. (چاپ اول: قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۹۹ ص، رقی. ۶۵۰ ریال.
 یادواره سیزدهمین سال شهادت. با سه سخنرانی منتشر نشده از دکتر علی شریعتی. امیررضائی. (چاپ اول: نشر الهام، ۱۳۶۹). ۷۹ ص، رقی. ۴۵۰ ریال.

حافظ شناسی. به کوشش سعید نیاز کرمانی. (چاپ اول: انتشارات پازنگ، ۱۳۶۹). ج ۱۲، ۲۴۰ ص، وزیری. ۹۰۰ ریال.
 ۴. اخلاق اسلامی (۱۱۲). واحد آموزش عقیدتی سیاسی. (چاپ اول: تهران، واحد آموزش عقیدتی سیاسی ستاد مرکزی، ۱۳۶۹). ۱۹۳ ص، وزیری. ۳۰۰ ریال.

۵. گناه شناسی (درسهایی از قرآن محسن قرائنی). تنظیم و نگارش محمد محمدی اشتهاردی. (چاپ اول: انتشارات پیام آزادی، ۱۳۶۹). ۳۳۵ ص، رقی. ۶۵۰ ریال.

۶. مجموعه مقالات عباس اقبال آشتیانی. گردآوری و تدوین دکتر سید محمد دبیرساقی. (چاپ اول: تهران، انتشارات دنیای کتاب، ۱۳۶۹). ۶۴۰ ص، وزیری. ۳۵۰۰ ریال.

نام عباس اقبال با پژوهش و تحقیق همراه است و آثار وی از گزیده گویی و موشکافی ویژه برخوردار است. اینک جلد نخستین مجموعه مقالات وی انتشار یافته است که امید است شاهد نشر بقیه مجلدات این مجموعه نیز باشیم. عناوین برخی از مقالات آن چنین است: شعر قدیم ایران، کلیله و دمنه، حکیم ابونصر فارابی، بهترین غزل حافظ، تاریخ شروع نشر فارسی، خواجه ابوالفضل بهقی.

«سیاسی»

۱. کتاب نارنجی. اسناد سیاسی وزارت خارجه [روسیه تزاری] درباره رویدادهای [انقلاب مشروطه] ایران. ترجمه پروین منزوی. (چاپ اول، تهران، نشر پرواز، ۱۳۶۸). ج ۴، ۱۹۶ ص، رقی. ۹۵۰ ریال.

۲. بازی قدرت. لئونارد موزلی - محمود طلوعی. (چاپ اول: انتشارات هفته، ۱۳۶۸). ۳۴۳ ص، رقی. ۹۰۰ ریال.

۳. اسناد محرمانه وزارت خارجه بریتانیا درباره قرارداد ۱۹۱۹ ایران و انگلیس. ترجمه دکتر جواد شیخ الاسلامی. (چاپ اول: مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشاریزدی، ۱۳۶۸). ج ۲، ۴۴۰ ص، وزیری. ۳۲۰۰ ریال.

۴. گنجینه مقالات با جلد اول مقالات سیاسی یا «سیاستنامه جدید». دکتر محمود افشاریزدی. (چاپ اول: مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشاریزدی، ۱۳۶۸). ۵۵۶ ص، وزیری.

۵. گذر از بحران ۶۷. (چاپ اول: دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸). ۲۲۸ ص، رقی. ۶۰۰ ریال.

۶. بمبئی و آل سعود (نفت و رسوایی). فهد قحطانی. (چاپ اول: مؤسسه بین المللی کتاب، ۱۳۶۸). ۳۴۳ + ۲۰ ص (تصاویر)، رقی. ۱۵۰۰ ریال.

۷. نفوذ انگلیسی‌ها در ایران. امیل لوسونور. ترجمه محمد باقر احمدی ترشیزی. (چاپ اول: شرکت کتاب برای همه، ۱۳۶۸). ۱۷۷ ص، وزیری. ۹۰۰ ریال.

۸. امپریالیسم امریکا در خاورمیانه. مایلز کاپلان. ترجمه دکتر عبدالصاحب یادگاری. (کانون نشر اندیشه‌های اسلامی، قم، ۱۳۶۸). ۲۸۴ ص، وزیری. ۹۰۰ ریال.

۹. ریشه‌های بحران در خاورمیانه. حمید احمدی. (چاپ اول: ۱۳۶۹). ۵۲۰ ص، وزیری. ۱۸۲ تومان.

بررسی تحقیقی است در تحولات سیاسی و اجتماعی، ریشه‌ها و روندهای بحرانهای منطقه خاورمیانه و یافتن و نشان دادن روابط و عوامل در این تحولات. برخی از فصول آن چنین است: ظهور و تکامل صهیونیسم، دیپلماسی صهیونیستها، ظهور و تکامل ناسیونالیسم عرب، وعده‌های متضاد امپریالیسم بریتانیا، قیومیت و مسأله فلسطین.

«تاریخ»

۱. تاریخ تمدن. ویل دورانت و آرنیل دورانت. مترجمان: فریدون بدره‌ای و سهیل آذری و پرویز مرزبان. (چاپ دوم: تهران، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸). ج ۶، ۱۳۶۳ ص، وزیری. ۶۷۰ تومان.

۲. پژوهشی در تشکیلات دیوان اسلامی برهمنای اسناد دوران آق قوینلو و قراقرینلو و صفوی. پروفیسور کتر هریرت بوسه. ترجمه دکتر غلامرضا وهرام. (چاپ اول: تهران مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۷). ۴۱۸ ص، وزیری. ۱۳۰۰ ریال.

۳. آثار ایران. آندره گدار، یداکدار، ماکسیم سیرو. ترجمه ابوالحسن سروقد مقدم. (بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸). ۳۴۴ ص، وزیری. ۱۲۵۰ ریال.
۴. سلمان اهل بیت. عبدالله السبیتی. ترجمه محمد علی مجیدیان. چاپ اول: تهران، نشر آفاق، ۱۳۶۸. ۲۰۶ ص، رقی. ۷۳۰ ریال.
۵. الامام السجاد قدوة واسوة. محمد تقی مدرسی. (چاپ اول: مکتبه العلامة المدرسی، ۱۴۱۰). ۹۶ ص، رقی. ۴۰۰ ریال.
۶. العبر تاریخ ابن خلدون. ترجمه عبدالمحمد آیتی. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸). ج ۴، ۸۶۴ ص، وزیری. ۴۲۰۰ ریال.
۷. حیات فکری و سیاسی امامان شیعه. رسول جعفریان. (چاپ اول: تهران، مرکز نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۹۰ ص، وزیری. ۹۰۰ ریال.
- کوششی در بازنگری ابعادی ناشناخته از زندگانی امامان (ع) است. که در ضمن آن پیشتر و بیشتر از گزارش وقایع نگارانه چگونگی زندگی آن بزرگواران، به مواضع فکری و سیاسی ائمه (ع) در واقعیت عینی اجتماع و در کشاکش حکومتها و سیاستها پرداخته شده است. این جلد به شرح و تحلیل از زندگانی علی-ع- تا امام صادق-ع- می پردازد.
۸. تاریخ معاصر ایران. (مجموعه مقالات کتاب اول) (چاپ اول: تهران، مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی، ۱۳۶۸). ۶+۲۸۲ ص، رقی. ۱۵۰۰ ریال.
۹. طبقات (بخشی از سیره نبوی). محمد بن سعد کاتب واقدی. ترجمه محمود مهدوی دامغانی. (چاپ اول: تهران، نشر نو، ۱۳۶۹). ج ۲، ۴، ۶۵ ص، وزیری. ۳۹۰۰ ریال.
۱۰. تحلیلی از زندگانی سیاسی امام حسن (ع). جعفر مرتضی عاملی. ترجمه محمد سپهری. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات، ۱۳۶۹). ۲۴۶ ص، وزیری. ۷۵۰ ریال.
۱۱. سیاست معاویه. سید مهر حسین نجاری. (چاپ اول: پاکستان، مجلس تحفظ ناموس اهل بیت، ۱۳۰۸ هـ). ۱۲۸ ص، رقی. ۱۸۰۰ ریال.
۱۲. الصراع بین الامویین ومبادئ الاسلام. دکتر نوری جعفر. (چاپ دوم: مطبوعات النجاح بالقاهره، ۱۹۷۸). ۱۸۱ ص، وزیری.
۱۳. تاریخ مفصل عرب قبل از اسلام. دکتر جواد علی. ترجمه دکتر محمد حسین روحانی. (چاپ اول: بابل، کتابسرای بابل،
- ۱۳۶۷). ج ۱، ۴۷۴ ص، وزیری. ۳۲۰ تومان.
- از بهترین و گسترده ترین آثاری است که تاریخ عرب قبل از اسلام را از جوه مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اخلاقی و نهادهای قبایلی و... به بحث و بررسی نهاده است.
۱۴. تاریخ نهضت‌های فکری ایرانیان در دوره فاجریه. (از ملا علی نوری تا ادیب الممالک فراهانی). عبد الرقیع حقیقت (رفیع). (تهران، شرکت مؤلفان و مترجمان ایران، ۱۳۶۸). بخش سوم، ۶۳۷ ص، وزیری. ۳۸۰۰ ریال.
۱۵. تاریخ اجتماعی نهران در قرن سیزدهم زندگی، کسب و کار، جعفر شهری. (چاپ اول: تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۶۸). ج ۵، ۷۹۹ ص، وزیری. ۶۵۰ تومان.
۱۶. درسهایی از تاریخ تحلیلی اسلام. رسول محلاتی. (چاپ اول: قم، تهیه و تنظیم: ماهنامه پاسدار اسلام، ۱۳۶۸). ج ۳، ۳۰۴ ص، رقی. ۵۰۰ ریال.
۱۷. الامام الباقر علیه السلام قدوة واسوة. السيد محمد تقی المدرسی. (چاپ اول: مکتبه العلامة المدرسی، ۱۴۱۰). ۷۲ ص، رقی. ۳۵۰ ریال.
- ایران افسانه و واقعیت. مزیت هاسکسل. ترجمه محمد حسین نظری نژاد و دیگران (چاپ اول: مشهد، معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸). ۲۶۶ ص، وزیری.
۱۸. قیام حق. محمد علی شرقی. (چاپ اول: ناشر: مؤلف، ۱۳۶۸). ج ۱، ۶۴۰ ص، وزیری.
۱۹. تاریخ و تاریخ گذاری. علی محمد کاوه. (چاپ اول: تهران، ناشر مؤلف، ۱۳۶۹). ۱۸۴ ص، وزیری. ۱۲۰۰ ریال.
۲۰. نهضت شعوبیه. دکتر حسینعلی ممتحن. (چاپ دوم: مؤسسه انتشارات باورداران، ۱۳۶۸). ۳۹۰ ص، وزیری. ۱۸۵۰ ریال.
۲۱. سیر قانون و دادگستری در ایران به انضمام قانون اساسی کشورهای بزرگ. مرتضی رواندی. (چاپ اول: تهران- بابل، نشر چشمه و کتابسرای بابل، ۱۳۶۸). ۴۸۹ ص، وزیری. ۳۸۰ تومان.
۲۲. اخبار مکه. ابوالولید ازرقی. تحقیق رشدی صالح ملحس. ترجمه و تحشیه: دکتر محمود مهدوی دامغانی. (چاپ اول: تهران، نشر بنیاد، ۱۳۶۸). ۱۲۳ ص، وزیری. ۴۳۵۰ ریال.
۲۳. نظام حکومت ایران در دوران اسلامی. دکتر غلامرضا ورهرام. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸). ۳۸۹ ص، وزیری. ۱۶۰۰ ریال.
۲۴. سلمان الفارسی فی مواجهة التحدی. العلامة السيد جعفر

۳. آثار ایران. آندره گدار، یداکدار، ماکسیم سیرو. ترجمه ابوالحسن سروقد مقدم. (بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸). ۳۴۴ ص، وزیری. ۱۲۵۰ ریال.
۴. سلمان اهل بیت. عبدالله السبیتی. ترجمه محمد علی مجیدیان. چاپ اول: تهران، نشر آفاق، ۱۳۶۸. ۲۰۶ ص، رقی. ۷۳۰ ریال.
۵. الامام السجاد قدوة واسوة. محمد تقی مدرسی. (چاپ اول: مکتبه العلامة المدرسی، ۱۴۱۰). ۹۶ ص، رقی. ۴۰۰ ریال.
۶. العبر تاریخ ابن خلدون. ترجمه عبدالمحمد آیتی. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸). ج ۴، ۸۶۴ ص، وزیری. ۴۲۰۰ ریال.
۷. حیات فکری و سیاسی امامان شیعه. رسول جعفریان. (چاپ اول: تهران، مرکز نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۹۰ ص، وزیری. ۹۰۰ ریال.
- کوششی در بازنگری ابعادی ناشناخته از زندگانی امامان (ع) است. که در ضمن آن پیشتر و بیشتر از گزارش وقایع نگارانه چگونگی زندگی آن بزرگواران، به مواضع فکری و سیاسی ائمه (ع) در واقعیت عینی اجتماع و در کشاکش حکومتها و سیاستها پرداخته شده است. این جلد به شرح و تحلیل از زندگانی علی-ع- تا امام صادق-ع- می پردازد.
۸. تاریخ معاصر ایران. (مجموعه مقالات کتاب اول) (چاپ اول: تهران، مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی، ۱۳۶۸). ۶+۲۸۲ ص، رقی. ۱۵۰۰ ریال.
۹. طبقات (بخشی از سیره نبوی). محمد بن سعد کاتب واقدی. ترجمه محمود مهدوی دامغانی. (چاپ اول: تهران، نشر نو، ۱۳۶۹). ج ۲، ۴، ۶۵ ص، وزیری. ۳۹۰۰ ریال.
۱۰. تحلیلی از زندگانی سیاسی امام حسن (ع). جعفر مرتضی عاملی. ترجمه محمد سپهری. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات، ۱۳۶۹). ۲۴۶ ص، وزیری. ۷۵۰ ریال.
۱۱. سیاست معاویه. سید مهر حسین نجاری. (چاپ اول: پاکستان، مجلس تحفظ ناموس اهل بیت، ۱۳۰۸ هـ). ۱۲۸ ص، رقی. ۱۸۰۰ ریال.
۱۲. الصراع بین الامویین ومبادئ الاسلام. دکتر نوری جعفر. (چاپ دوم: مطبوعات النجاح بالقاهره، ۱۹۷۸). ۱۸۱ ص، وزیری.
۱۳. تاریخ مفصل عرب قبل از اسلام. دکتر جواد علی. ترجمه دکتر محمد حسین روحانی. (چاپ اول: بابل، کتابسرای بابل،

مرتضی‌العاملی (چاپ اول: قم، مؤسسه‌النشر الاسلامی، ۱۴۱۰).
۲۳۲ص، وزیری، ۱۱۵۰ریال.

بحثی درباره شخصیت و مواضع اعتقادی-سیاسی سلمان فارسی که با گزارشی کوتاه از زندگانی وی آغاز می‌شود، و با چگونگی آزادی او ادامه می‌یابد و در فصول بعد از موضع او در مقابل خلفا و تبعیض نژادی در حاکمیت خلفا و آثار آن و دیگر مسائل مربوط به سلمان گفتگومی شود.

۲۵۴. نظام حکومت ایران در دوران اسلامی. دکتر غلامرضا ورهزام. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸). ۴۰۴ص، وزیری، ۱۶۰۰ریال.

«تراجم و رجال»

۱. تذکره شعری آذربایجان «تاریخ زندگی و آثار». محمد دهبیم. (چاپ اول: تبریز، ۱۳۶۸). ج ۳، ۸۴۶ص، وزیری، ۴۲۰۰ریال.
۲. مالک بن نبی اندیشمند مصلح اسعد سحمرانی. ترجمه صادق آئینه‌وند. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹). ۳۸۳ص، رقی.

اثر حاضر به بررسی احوال و افکار مالک بن نبی پرداخته است. بخش اول آن ویژه احوال مالک، و بخش دوم و سوم و چهارم آن درباره افکار وی، با تکیه بر شناخت محیط اوست.

۳. خورشید بی‌غروب محمد سپهری. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۴۵ص، رقی. ۷۰۰ریال.

جمع و تدوین اظهارنظرها و داوریه‌های نهادها، سازمانها و شخصیتهای جهان درباره حضرت امام-رضوان الله علیه- پس از رحلت آن بزرگوار.

۴. تذکره علمای امامیه پاکستان. سید حسین عارف نقوی. (اسلام آباد، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، ۱۴۰۴). ۴۴+ ۶۲ص، وزیری ۸۵ رویی پاکستان.

۵. میرزا ملکم خان. حامد الگار. ترجمه متن: جهانگیر عظیمیا، ترجمه یادداشتها: مجید تفرشی. (چاپ اول: انتشارات شرکت سهامی انتشار با همکاری انتشارات مدرس، ۱۳۶۹). ۲۸۸ص، وزیری، ۱۳۰۰ریال.

۶. رجال السنة. الشيخ محمد الحسن. (چاپ اول: قاهره، مطبوعات النجاح، ۱۳۹۶/۱۹۷۶). ۱۴۵ص، وزیری.

۷. احوال و آثار و آراء فرانسس بیکن. محسن جهانگیری. (چاپ اول: تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۹).

۲۲۶ص، وزیری، ۱۲۵۰ریال.

۸. بحوث فی فقه الرجال. (محاضرات العلامة الفانی الاصفهانی). علی مکی‌العاملی. (چاپ اول، ناشر: مؤلف، ۱۴۱۰).

۹. قاموس الرجال. العلامة المحقق آیه الله العظمی‌الشیخ محمد تقی التستری. تحقیق و نشر مؤسسه‌النشر الاسلامی. (چاپ اول: قم، ۱۴۱۰). ۸۰۸ص، وزیری، ۲۹۰۰ریال.

این کتاب به عنوان نقد و حاشیه بر تنقیح المقال مرحوم امام‌قانی نگاشته شده است و در مجموعه کتابهای رجالی از جایگاه بلندی برخوردار است. برخی از عالمان و محققان رجالی آن را در مجموع آثار رجالی. عظیم‌النظیر و از حسنات دهر شمرده‌اند. این جلد شامل بقیه حرف «الف» است تا پایان حرف «ج» که با اسد بن ابی‌العلاء می‌آغازد و به جیفرین‌الحکم پایان می‌پذیرد.

۱۰. اجازات الحدیث. المولی محمد باقر المجلسی الاصفهانی. وضع و تدوین: السید احمد الحسینی. (چاپ اول: قم، مکتبه آیه الله العظمی‌المرعشی، ۱۴۱۰). ۳۱۰+۱۰۹+۳۱ص، وزیری. ۱۵۰۰ریال.

مجموعه اجازه‌ها و تأیید و گواهی‌هایی است که مرحوم علامه مجلسی به عالمان و محدثان نوشته و به قرائت و کتابت متون حدیثی و... گواهی داده و به اصطلاح «انهاء» کرده است. این مجموعه از یکسو منبع و مصدر بسیار خوب و کارآمدی است برای شرح حال نگاری و از سوی دیگر نشانگر حد و حدود حساسیت و تلاش عالمان است در حفظ سنت و حراست از نقل سالم و صحیح. محقق کتاب، اجازه‌ها را به ترتیب اسماء صاحبان اجازه تنظیم کرده و اجمالی از شرح حال آنها را آورده و در پایان، متن اجازه‌ها را گذاشته است.

۱۱. تلامذة العلامة المجلسی والمجازون منه. جمع و تدوین السید احمد الحسینی. (چاپ اول: قم، مکتبه آیه الله العظمی‌المرعشی، ۱۴۱۰). ۲۲۳ص، وزیری، ۱۲۰۰ریال.

بحث و تحقیقی است مفصل بر اساس منابع موجود و اجازه نامه‌ها در شمارش شاگردان علامه مجلسی و کسانی که از وی اجازه نقل حدیث دارند که مجموع آنها بالغ بر ۲۱۱ نفر شده است.

«حقوق»

۱. تعارض قوانین. نجاد علی الماسی. (چاپ اول: تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۸). هفت ۲۱۶ص، وزیری.

۲. مقالات حقوقی. ابوالقاسم گرجی. (تهران، دانشگاه تهران،

گزینه مقالات نشریات

اقتصاد

عدالت اجتماعی در بعد اقتصادی. غلامرضا مصباحی. (نور علم، دوره ۳، شماره ۱۱، خرداد ۱۳۶۹).

حکومت اسلامی و نقش انفال. حسین نوری. (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

بحثی پیرامون مزارعه، مساقات و مضاربه جعفر سبحانی. (حوزه شماره ۳۷-۳۸ فروردین-تیر ۱۳۶۹).

اصول ثابت در توسعه. محمود سریع القلم. (اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۴، شماره ۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۶۹).

سهم بازار و برنامه در شکل گیری و رشد صنایع ایران. محسن نظری. (اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۴، شماره ۵، فروردین و اردیبهشت ۱۳۶۹).

فی حرمة ربا القرض. ردأ علی الدكتور النمر والدكتور طنطاوی والدكتور هرسی. حسن الجواهری (التوحید، العدد ۴۵، السنة الثامنة، رجب و شعبان ۱۴۱۰).

تفسیر و علوم قرآن

نقد بک نظریه درباره متشابهات قرآن. محمد هادی مؤذن جامعی. (کیهان فرهنگی، شماره ۳۰، خرداد-تیر ۱۳۶۹).

تفسیر ابن ماهیار. رضا استادی. (کیهان اندیشه، شماره ۳۰، خرداد-تیر ۱۳۶۹).

امثال در قرآن، تفسیر سوره رعد. عبدالله جوادی آملی. (پاسدار اسلام، شماره ۱۰۴، مرداد ۱۳۶۹).

نقد آراء الطبری فی تفسیره. عبدالله جوادی آملی. (العلوم الانسانیة، السنة الاولى، العدد ۱ و ۲، الخريف والشتاء ۱۳۶۸).

اسلوب العلامة الطباطبائی فی تفسیر المیزان. علی رضا میرزا محمد. (العلوم الانسانیة، السنة الاولى، العدد ۱ و ۲، الخريف والشتاء ۱۳۶۸).

الامام الخمينی والقرآن. محمد حسن المحمصي. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۴۱۰).

كيف نزل القرآن. محسن الأراكي. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم-صفر-ربيع الاول ۱۴۱۱).

المناهج التفسيرية. جعفر سبحانی. (رسالة القرآن، العدد الاول،

۱۳۶۹). ج ۲، ۱۰ + ۳۲۵ ص، وزیري.

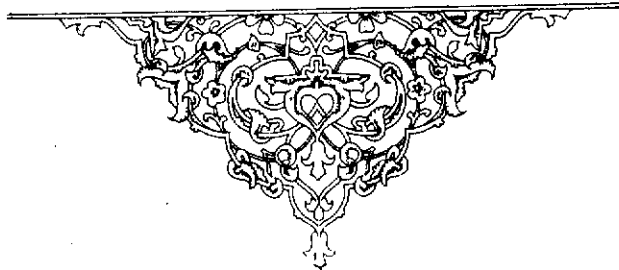
مشمول برده مقاله است در مسائل کلامی، منطق، اصول فقه، قیاس استنباط، آراء غزالی در علم اصول فقه، حکومت و مالکیت.

۳. مجموعه کامل قوانین و مقررات اساسی مدنی. فرج الله قربانی. (چاپ اول: تهران انتشارات دانشور، ۱۳۶۹). ۳۸۲ ص، جیبی. ۴۰۰ ریال.

۴. مقامات عالی قوه مجریه در قانون اسای ایران و فرانسه و مطالعه تطبیقی آنها. محسن حسینی. (چاپ اول: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۹). ۱۵۷ ص، وزیري. ۵۰۰ ریال.

۵. بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع. مقالات ارائه شده به کنفرانس بین المللی تجاوز و دفاع، تهران ۱۹-۱۷ مرداد ماه ۱۳۶۷. (دبیرخانه کنفرانس بین المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۸). دو جلد، ۴۳۸۱ + ۴۷۲ ص، ۲۵۵۰ ریال.

جلد اول شامل مقالاتی است که به تبیین مبانی نظری جنگ و دفاع پرداخته و در مقالات جلد دوم از ابعاد سیاسی و مسائل حقوقی بین المللی سخن رفته است. عناوین برخی از مقالات بدین قرار است: مبانی جهاد در اسلام، اشکال و انواع دفاع مقدس از نظر اسلام، جایگاه صلح در جهاد، ریشه‌های پدیده جنگ، جنگ از دیدگاه قرآن کریم، نظرانی در خصوص جنگ تهاجمی و دفاعی در «الیسیر» شیبانی، اهداف عراق از تجاوز به ایران، تمهیدات رهبران عراق برای تجاوز به قلمرو ایران، چارچوب مواضع شوروی، جنگ تحمیلی و میراث فرهنگی. کتاب در مجموع اثری است خواندنی و سودمند؛ اما از اغلاط چاپی و گاه فاحش، بویژه در ارجاع منابع و مصادر خالی نیست.

- محرم- صفر- ربیع الاول (۱۴۱۱).
تفسیر القرآن بالقرآن عند العلامة الطباطبائی. حنیر جعفر. (رسالة القرآن، العدد، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- ابن الماهیار وتفسیره. رضا الاستادی. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- الانسان والمعرفة فی القرآن الکریم. السید محمود الهاشمی. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- الاستدلال فی القرآن. محمد هادی معرفة. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- مستقبل العالم فی القرآن. علی الکورانی. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- القرآن الکریم عند اهل البيت. جعفر الهادی. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- نحو دائرة معارف قرآنية. محمد باقر الناصری. (رسالة القرآن، العدد الاول، محرم- صفر- ربیع الاول ۱۴۱۱).
- الحقایق العملية فی القرآن الکریم، کیف بدأ الخلق. (العالم، العدد ۳۳۸، السنة السابعة، السبت ۴ آب، آغسطس ۱۹۹۰ م/ ۱۲ محرم ۱۴۱۱).
- سیاست**
- دین و دولت در خاور میانه. عبدالرحیم حسن. ترجمه حمید عطار. (سروش، شماره ۵۲۰، ۱۶/۴/۱۳۶۹).
- آل سعود و عربستان سعودی. محمد حسین مشایخ فریدنی. (مشکوة، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۶۸).
- اتحاد مسلمانان در شوروی. ماری بردکس آب. (درسهای از مکتب اسلام، سال ۳۰، شماره ۲، خرداد ۱۳۶۹).
- اطلاعات و تحقیقات از نظر اسلام. علی احمدی میانجی. (نور علم، دوره ۳، شماره ۱۱ خرداد ۱۳۶۹).
- اندیشه سیاسی فارابی. سید جواد طباطبائی. (اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۴، شماره ۵، فروردین- اردیبهشت ۱۳۶۹، شماره مسلسل ۳۵).
- مراسم حج، ارتباط با عربستان و وظائف ما. مصاحبه با حاجت الاسلام موسوی خوئینی ها. (بیان، شماره ۲، تیر ۱۳۶۹).
- قطعه نامه ۵۹۸ و سیاست ابرقدرتها. (بیان، شماره ۲، تیر ۱۳۶۹).
- جاودانگی راه امام، رهبر بقاء انقلاب. اسدالله بیات (یاسدار اسلام، شماره ۱۰۴، مرداد ۱۳۶۹).
- شورا در حکومت و تقنین. اسماعیل داراب کلایی. (نورعلم، دوره ۳، شماره ۱۱، خرداد ۱۳۶۹).
- ارزشهای اسلام و انقلاب را پاسداری کنیم، خطر مطبوعات مبتذل و انحرافی. (یاسدار اسلام، شماره ۱۰۴، مرداد ۱۳۶۹).
- مبانی رهبری در اسلام. محمدی ری شهری. (یاسدار اسلام، شماره ۱۰۴، خرداد ۱۳۶۹).
- بررسی اوضاع سیاسی نظامی خلیج فارس طی دهه گذشته. سحر سجاد. (بندرو دریا، شماره ۲۷، خرداد ۱۳۶۹).
- مبانی سیاست خارجی در اسلام، مفهوم امنیت. سید علی قادری. (سیاست خارجی، سال ۳، شماره ۴، زمستان ۱۳۶۸).
- سمت گیری سرمقاله نیویورک تایمز و سیاست خارجی آمریکا در مورد ایران. عباس ملک. ترجمه جمشید زنگنه. (سیاست خارجی، سال ۳، شماره ۴، زمستان ۱۳۶۸).
- نظام امنیتی اروپای غربی در ارتباط با وحدت اروپا در سال ۱۹۹۲. ناصر تقفی عامری. (سیاست خارجی، سال ۳، شماره ۴، زمستان ۱۳۶۸).
- امنیت جمعی و ابرقدرتها، جهات اهمیت امر برای دولتهای خلیج فارس. ادوارد لاول. ترجمه بهرام مستقیم. (سیاست خارجی، سال ۳، شماره ۴، زمستان ۱۳۶۸).
- رقابت ابرقدرتها در جهان سوم در دهه ۱۹۹۰. اس. نل. مک فارلین. علیرضا طیب. (اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۴، شماره ۵، فروردین- اردیبهشت ۱۳۶۹، شماره مسلسل ۳۵).
- دکترین امنیت ملی شوروی در دوره گورباچف. کورش احمدی. (اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۴، شماره ۵، فروردین- اردیبهشت ۱۳۶۹، شماره مسلسل ۳۵).
- نقش قدرت در سیاست خارجی و سیاست بین الملل. (اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۴، شماره ۵، فروردین- اردیبهشت ۱۳۶۹، شماره مسلسل ۳۵).
- مقدمه ای بر مبانی اندیشه سیاسی امام خمینی. (پلیس انقلاب سال ۹، شماره ۱۰۰، خرداد ۱۳۶۹).
- نظرة فی الهیكلية الادارية للقيادة الاسلامية. مرتضى الحسيني. (النبراس، العدد الثاني، السنة الاولى، رجب- شعبان ۱۴۱۰).
- سقوط جدار المادية التاريخية فی اوربا الشرقية. محسن الموسوی. (النبراس، العدد الثاني، السنة الاولى، رجب- شعبان ۱۴۱۰).
- الامام الخميني وسياسة اللامركزية واللاغربية. رياض سليمان عواد. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، شماره ۱۱ و ۱۲، ۱۴۱۰/ ۱۹۹۰).

الفكر السياسي عند الامام الخميني والصحة الاسلامية. يونس حسين. (الثقافة الاسلامية، العدد ٣١، شماره ١١ و ١٢، ١٤١٠/١٩٩٠).

النظام المغربي، تاريخ طويل من الاستبداد والعماله. سمير كريمي. (التوحيد، العدد ٤٥، السنة الثامنة، رجب-شعبان ١٤١٠). امير كا وموضوع السلام والامن الدوليين. صالح محمود شحاده. (التوحيد، العدد ٤٥، السنة الثامنة، رجب، شعبان ١٤١٠).

رسالة من تجمع علماء المسلمين. التي فضيلة الشيخ عبدالعزيز باز مفتي الديار المقدسة وسائر علماء المسلمين، نداء الى العلماء بضرورة عقد مؤتمرات اسلامية واعادة النظر في ترتيبات الحج. (الوحدة الاسلامية، العدد ١٨٧، ٢١ ذوالحجة ١٤١٠).

قراءة في النظرية السياسية للامام من خلال وصيته. كلمة التحرير. (الحوار، العدد ٤٠، السنة ٨، شتاء ١٩٩٠/١٤١٠).

مفهوم القدرة السياسية في قيادة الامام الخميني. زين العابدين البكري. (الحوار، العدد ٤٠، السنة ٨، شتاء ١٩٩٠م/١٤١٠).

زبان وادبيات

العدد الثاني، السنة الاولى، رجب-شعبان ١٤١٠). الاعلام بحقيقة اسلام امير المؤمنين (ع) للعلامة الكراچكي. حققه وعلق عليه على موسى الكعبي. (تراثنا، العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال ١٤١٠).

دليل النص بخبر الغدير على امامة امير المؤمنين (ع) للعلامة الكراچكي. قدمه وعلق عليه اسامه آل جعفر. (تراثنا، العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال ١٤١٠).

الغدير في ظل التهديدات الالهية للمعارضة. السيد جعفر مرتضى العاملي. (تراثنا، العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال ١٤١٠).

حديث الغدير، التبليغ الأخير لامامة الأئمة. السيد علي الحسيني الميلاني. (تراثنا، العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال ١٤١٠).

الغدير في حديث العترة الطاهرة. السيد محمد جواد الشيبيري. (تراثنا، العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال ١٤١٠).

فلسفه و كلام

ارزش معلومات و نظریه كانت. جعفر سبحانی. (نور علم، دوره ٣، شماره ١١، خرداد ١٣٦٩).

پیوند و تمایز فلسفه و علوم تجربی از دیدگاه فیلسوف شهید مطهری. (نور علم، دوره ٣، شماره ١١، خرداد ١٣٦٩).

اصولی که معاد صدرا المتألهین بر آن استوار است. (درسهایی از مکتب اسلام، سال ٣٠، شماره ٢، خرداد ١٣٦٩).

علل و عوامل تحریف «مسیحیت» از نظر دکتر زوزف برستلی. ترجمه احمد بهشتی. (درسهایی از مکتب اسلام، سال ٣٠، شماره ٢، خرداد ١٣٦٩).

رؤیت ماه در آسمان. سیر حدیث رؤیت ماه در میان اهل حدیث، ماتریدی و اشاعره. نصرالله پورجوادی. (نشر دانش، سال ١٠، شماره ٣، فروردین- اردیبهشت ١٣٦٩).

الاسلام و نظریات التطور التاريخي. محمد الخطيب. (الوحدة الاسلامية، العدد ١٨٧، ٢١ ذوالحجة ١٤١٠).

بین الأنبياء والبشر، بحث يتناول بالتفصيل رحلة الرسالات السماوية وتفاعل البشرية معها. السيد مصطفى القزويني. (النبراس، ابوالحسن اشعري بابه گذار مکتب: جعفر سبحانی. (درسهایی از مکتب اسلام، سال ٣٠، شماره ٢، ١٣٦٩).

رؤیت ماه در آسمان، دیدار دوست: نصرالله پورجوادی (نشر دانش سال ١٠، شماره ٤، خرداد- تیر ١٣٦٩).

نظری به احادیث و اخبار در آثار سعیدی. ناصر باقری بیدهندی. (مشکو، شماره ٢٥، زمستان ١٣٦٨).

عنقا در اندیشه حافظ. مهدی دهباشی. (کیهان اندیشه، شماره ٣، خرداد- تیر ١٣٦٩).

تصحیح تازه مثنوی معنوی در گفتگوی دکتر محمد استعلامی. (کیهان فرهنگی، سال ٧، شماره ٣، خرداد ١٣٦٩).

زین قصه داراز... حرفهایی دیگر درباره تأثیر پیشینیان بر حافظ سید علی میرافضلی. (نشر دانش، سال ١٠، شماره ٤، خرداد- تیر ١٣٦٩).

به دفتر نگارید چندی نگار، معرفی ده نسخه مصور از «شاهنامه فردوسی» حبيب معروف. (نشر دانش، سال ١٠، شماره ٤، خرداد- تیر ١٣٦٩).

لزوم انس با ادب فارسی در ترجمه. صالح حسینی. (نشر دانش، سال ١٠، شماره ٤، خرداد- تیر ١٣٦٩).

زندگینامه نویسی، شیوه و تاریخچه. نصرالله امامی. (نشر دانش، سال ١٠، شماره ٤، خرداد- تیر ١٣٦٩).

غدیریه. للحر العاملي. حققها وعلق عليها اسدمولوي. (تراثنا، پیشنهاد درباره سه واژه از حافظ: علی رواقی، (نشر دانش سال ١٠، شماره ٤، خرداد- تیر ١٣٦٩).

العدد الرابع، شماره ۲۱، السنة الخامسة، شوال (۱۴۱۰).

ذكري الامام (شعر). عدنان مصطفى العمراني. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۲ و ۱۱، ۱۴۱۰).

نمايشنامه رستگار كعبه. مهدي عطايي دريائي. (دانشگاه انقلاب، شماره ۷۶، تير ۱۳۶۹).

وشيدت للاسلام حكماً ودولة (شعر). عفيف النابلسي. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۲ و ۱۱، ۱۴۱۰).

سلاما (شعر). حسن العاشور العراق. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۲ و ۱۱، ۱۴۱۰).

ادب الرثاء عند السيد حيدر الحلي. حامد الراسي. (النبراس، العدد الثاني، النسة الأولى، رجب-شعبان ۱۴۱۰).

الاشعار العربية والكلمات الفصاح للسهورودي. فيروز حريجي. (مجلة العلوم، السنة الاولى، العدد ۱-۲، الخريف والشتاء ۱۳۶۸).

مع المتنبي في تحليل قصيدة رئائية ونقدها. محمد فاضلي. (مجلة العلوم، السنة الاولى، العدد الاول والثاني، الخريف والشتاء ۱۳۶۸).

الجهود النحوية في تفسير الطبري. امان الدين حتحات. (مجلة العلوم، السنة الاولى، العدد الاول والثاني، الخريف والشتاء ۱۳۶۸).

الجهود النحوية في تفسير الطبري. امان الدين حتحات. (مجلة العلوم، السنة الاولى، العدد الاول والثاني، الخريف والشتاء ۱۳۶۸).

تراجم ورجال

زندگی و آثار علمی جالینوس. محمد زهیر البابا. ترجمه حمیدرضا شیخی. (مشکو، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۶۸).

جامعیت امام. غلامعلی حداد عادل. (کیهان فرهنگی، سال ۷، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۹).

نجوم ائت، زندگی آیت الله حاج آقا حسین خادمی اصفهانی. (نور علم، دوره ۳، شماره ۱۱، خرداد ۱۳۶۹).

حضرت معصومه را بهتر بشناسیم. علی اکبر مهدیپور. (مکتب اسلام، سال ۸، شماره ۹۳، خرداد ۱۳۶۹).

اهداف و آرمانهای امام خمینی. (مرزداران، سال ۸، شماره ۹۳، خرداد ۱۳۶۹).

قبله عشق «تحلیلی از شخصیت امام خمینی». (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

مصاحبه با سید محمد موسوی خوئینی ها «درباره شخصیت حضرت امام خمینی». (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

مصاحبه با عباسعلی عمید زنجانی «درباره شخصیت حضرت امام

خمینی». (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

مصاحبه با اسدالله بیات «درباره شخصیت حضرت امام خمینی». (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

مصاحبه با میرحسین موسوی «درباره شخصیت حضرت امام خمینی». (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

نقش امام در احیای دین، (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

امام وعزت مسلمین. عبدالکریم سروش. (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

تجسم اسلام مبارز «تحلیل شخصیت امام خمینی». رابین وود و زورث کارلن. (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

کتاب نامه امام. (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین-تیر ۱۳۶۹).

امام نمونه عمل به وظیفه. جعفر سبحانی. (کیهان فرهنگی، سال ۷، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۹).

عرفان امام در مدیریت حکومت اسلامی. رضا استادی. (کیهان فرهنگی، سال ۷، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۹).

امام، کتاب وستت. یوسف صانعی. (کیهان فرهنگی، سال ۷، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۹).

مقدمه ای بر دوران شناسی رجال در تاریخ معاصر ایران. ابوالفضل شکوری. (یاد، شماره ۱۸).

یاد استاد میشل ویرالی حقوقدان بین المللی، فیلسوف حقوق. ناصر علی منصوریان. (مجلة حقوقی، شماره ۱۱، پاییز-زمستان ۱۳۶۸).

الامام السيد عبدالحسين شرف الدين. حسن الموسوي. (النبراس، العدد الثاني، السنه الأولى، رجب-شعبان ۱۴۱۰).

الامام الخميني، خط عرفاني في دائرة الفقه وفقه في حركة الثورة وثورة اسلامية في حجم العالم. السيد محمد حسين فضل الله. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۱، ۱۲، ۱۴۱۰).

الامام الخميني في مواجهة الاغراف. نبيل حميد محسن. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۱، ۱۲، ۱۴۱۰).

الوحدة الاسلامية في فكر الامام. شوقي ابوخليل. (الثقافة الاسلامية، العدد ۳۱، ۱۱، ۱۲، ۱۴۱۰).

وصية الامام الخميني الالهية. السياسية. النص الكامل باللغة العربية. (الحوار، العدد ۴۰، السنة ۸، شتاء ۱۴۱۰).

علاقة الشهيد الصدر بالامام الراحل. (الحوار، العدد ۴۰، السنة ۸، شتاء ۱۴۱۰).

تاريخ وسيره

نگرشی بر نقش شیعیان در قیام عبدالرحمن بن محمد اشعث.

عبدالهادی احمدی. (مشکو، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۶۸).

رسالتی که امام حسین - علیه السلام - به انجام رسانید، شیخ محمد اقبال. ترجمه فرشته ناصری. (مشکو، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۶۸).

حبش مشروطیت از دیدگاه امام خمینی. رسول جعفریان. (نور علم، دوره ۳، شماره ۱۱، خرداد ۱۳۶۹).

خوارج در تاریخ. یعقوب جعفری. (درسهایی از مکتب اسلام، سال ۳۰، خرداد- تیر ۱۳۶۹).

نقش قصه پردازان در تاریخ اسلام. رسول جعفریان. (کیهان اندیشه، شماره ۳۰، خرداد- تیر ۱۳۶۹).

تاریخ در پرتو خورشید. عبدالمجید معادیخواه. (یاد، شماره ۱۸، سال ۵، بهار ۱۳۶۹).

ایران و انقلاب اسلامی فراسوی مرزها، داستان انقلاب. (یاد، شماره ۱۸، سال ۵، بهار ۱۳۶۹).

پیرامون جریان شناسی تاریخ (تحلیل سیستمی). علی مدرسی. (یاد، شماره ۱۸، سال ۵، بهار ۱۳۶۹).

تاریخچه مدارس جامعه تعلیمات اسلامی. مهدی کلهر. (یاد، شماره ۱۸، سال ۵، بهار ۱۳۶۹).

البیعة فی الاسلام. جعفر الشهدی. (مجلة العلوم، العدد الاول والثانی، السنة الاولى، الخریف والشتاء ۱۳۶۸).

الطبری والتاریخ لاحداث عصره. سهیل زکار. (مجلة العلوم، العدد الاول والثانی، السنة الاولى، الخریف والشتاء ۱۳۶۸).

لمحات من حياة الامام الخامس محمدين على الباقرة). (التوحيد، العدد ۴۵، السنة ۸، رجب- شعبان ۱۴۱۰).

نظرة فی الوضع التاريخي والسياسي والاجتماعي والثقافي المعاصر للامام موسى الكاظم. على اكبر ولايتي. (التوحيد، العدد ۴۵، السنة ۸، رجب- شعبان ۱۴۱۰).

اعلموا اني فاطمه. مبارك حسن الخياط. (النبراس، العدد الثاني، السنة الاولى، رجب- شعبان ۱۴۱۰).

خاطرات

خاطرات حجة الاسلام اكبر هاشمي رفسنجاني رئيس جمهوري اسلامي ايران از دوره سربازي. (ياد، شماره ۱۸، سال ۵، بهار ۱۳۶۹).

اخلاق و عرفان

امام و عرفان مبارز. عبدالله جوادی آملی. (شاهد، شماره ۱۹۵، اردیبهشت- خرداد ۱۳۶۹).

نگرشی به مکتب اخلاقی امام خمینی. (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین- تیر ۱۳۶۹).

عرفان مثبت. محمد تقی جعفری. (حوزه، شماره ۳۷-۳۸، فروردین- تیر ۱۳۶۹).

عرفان اسلامی و عرفان التقاطی. (درسهایی از مکتب اسلام، سال ۳۰، شماره ۲، خرداد ۱۳۶۹).

تفسیر قرآنی و پیدایش زبان عرفانی. پل نویا. ترجمه اسماعیل سعادت. (معارف، شماره ۳، دوره ۶، زمستان ۱۳۶۸).

دو اثر کوتاه از ابومنصور اصفهانی «کتاب المنهاج والمسائل والوصیة» و «کتاب ذکر معانی التصوف و آداب و حقایقه». مقدمه و معرفی نصرالله پورجوادی. (معارف، دوره ۶، شماره ۳، زمستان ۱۳۶۸).

عشق در «رساله القیام». جاحظ. فردریک سیگار. ترجمه پورجوادی-ع. روح بخشیان. (معارف، دوره ۶، شماره ۳، زمستان ۱۳۶۸).

مولانا و استعاره عشق. آن ماری شیمیل. ترجمه حسن لاهوتی. (کیهان اندیشه، شماره ۳۰، خرداد- تیر ۱۳۶۹).

وصیت نامه امام و اسم مستأثر الهی. محمدی گیلانی، (پاسدار اسلام، شماره ۱۰۴، مرداد ۱۳۶۹).

كان رسول الله... جعفر الهادی. (النبراس، العدد الثاني، السنة الاولى، رجب- شعبان ۱۴۱۰).

فقه و اصول

تحقیق در نظریه اجتهاد. علی عابدی شاهرودی. (کیهان اندیشه، شماره ۳۰، خرداد- تیر ۱۳۶۹).

جایگاه استحسان در منابع اجتهاد. محمد ابراهیم جناتی. (کیهان اندیشه، شماره ۳۰، خرداد- تیر ۱۳۶۹).

امام فقه حجره ها تا جامعه. مرتضی مهروی، (کیهان فرهنگی، سال ۷، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۹).

خمس در اراضی مفتوحة العنوة. (درسهایی از مکتب اسلام، سال ۳۰، شماره ۲، خرداد ۱۳۶۹).

تقلید و تعقل. محمد تقی فاضل میبدی. (کیهان فرهنگی، سال ۷، شماره ۳، خرداد ۱۳۶۹).

آراء الغزالی في علم اصول الفقه. ابوالقاسم گرجی. (مجلة العلوم، السنة الاولى، العدد ۲۰۱، الخریف والشتاء ۱۳۶۸).

القيادة الاسلامية في عصر الغيبة، تقرير ابحاث سماحة آية الله السيد كاظم الحائري في «ولاية الامر في زمن الغيبة». فؤاد كاظم و خالد نبی

حسن. (الحوار، العدد ٤٠، السنة ٨، شتاء ١٤١٠).

ولاية الفقيه... المصدر، الأدلة والصلاحيات. استمرار خط الولاية
الالهية. محسن العراقي. (الحوار، العدد ٤٠، السنة ٨، شتاء
١٤١٠).

حول السنة. مهدي محقق. (التوحيد، العدد ٤٥، السنة الثامنة،
رجب-شعبان ١٤١٠).

حقوق

حقوق اسیران جنگی. علی اکبر حسینی، (درسهایی از مکتب
اسلام، سال ٣٠، شماره ٢، خرداد ١٣٦٩).

اهل ذمه. محمد ابراهیمی. (نور علم، دوره ٣، شماره ١١، خرداد
١٣٦٩).

حقوق اقلیتها از دیدگاه امام خمینی (رض). محمد واعظزاده
خراسانی. (مشکو، شماره ٢٥، زمستان ١٣٦٨).

رژیم حقوقی تنگه هرمز و دگرگونی در حق عبور از تنگه ها. اسعد
اردلان. (بندر و دریا، شماره ٢٧، خرداد ١٣٦٩).

کشتار جمعی. محمد علی اردبیلی. (مجله حقوق، شماره ١١،
پاییز-زمستان ١٣٦٨).

محدودیتهای مربوط به حقوق مالی بیگانگان در قوانین ایران. سید
حسین صفائی. (مجله حقوق، شماره ١١، پاییز-زمستان ١٣٦٨).

مفهوم آش بس، ترک مخاصمه و متارکه جنگ از دیدگاه حقوق
بین المللی. علی اصغر کاظمی. (مجله حقوق، شماره ١١، پاییز-
زمستان ١٣٦٨).

تعارض قوانین در داوری تجاری بین المللی. ربیعا اسکینی. (مجله
حقوق، شماره ١١، پاییز-زمستان ١٣٦٨).

حاکمیت در منابع طبیعی. ب. برامز. ترجمه علی حیرانی نوبری،
(مجله حقوقی، شماره ١١، پاییز-زمستان ١٣٦٨).

حمله آمریکا به گرانادا، پیامدها و وجاهت قانونی آن. کریستوفر
جویش. ترجمه اسدالله کریمی. (مجله حقوقی، شماره ١١، پاییز-
زمستان ١٣٦٨).

کنوانسیون راجع به قانون قابل اعمال بر قراردادهای بیع بین المللی
کالا منعقد در ٢٢ دسامبر ١٩٨٦. (مجله حقوقی، شماره ١١، پاییز-
زمستان ١٣٦٨).

مشروع الاعلان الاسلامی لحقوق الانسان. (التوحيد، العدد ٤٥،
السنة ٨، رجب-شعبان ١٤١٠).

الیمانی الشرعیة والدستورية لقيادة آية الله الخامنئى. (الحوار، العدد
٢٠، السنة ٨، شتاء ١٤١٠).

جامعه شناسی

وقف در جامعه اسلامی. حسین بهروان. (مشکو، شماره ٢٥،
زمستان ١٣٦٨).

طرح جامعه شناسی در قرآن کریم. احمد حامد مقدم. (مشکو،
شماره ٢٥، زمستان ١٣٦٨).

ایران شناسی در هلند. جی تی پی دو برین. ترجمه مرتضی اسعدی.
(نشر دانش، سال ١٠، شماره ٣، فروردین-اردیبهشت ١٣٦٩).

دهکده جهانی لوهان و فلسفه تاریخ. احمد خوانساری. (سروش،
شماره ٥٢٢، ٥/٦، ١٣٦٩).

مکتب فرانکفورت: نگرش انتقادی، نقد آئین انباتی و نقد جامعه نو.
حسین بشیریه. (سیاست خارجی، سال ٣، شماره ٤، زمستان
١٣٦٨).

کلیات

مصادر زندگی شیخ طوسی. ناصرالدین انصاری قمی. (نور علم،
دوره ٣، شماره ١١، خرداد ١٣٦٩).

فهرست مطالب مجله اشیکل در رابطه با ایران و اسلام. (یاد،
شماره ١٨، سال ٥، بهار ١٣٦٩).

الغدیر فی التراث الاسلامی. السید عبدالعزیز الطباطبائی. (تراثنا،
العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال ١٤١٠).

الامامة، تعريف بمصادر الامامة في التراث الشيعي. عبدالجبار
الرقاعی. (تراثنا، العدد الرابع، شماره ٢١، السنة الخامسة، شوال
١٤١٠).

